

Conturile internaționale ale Republicii Moldova

balanța de plăți,
poziția investițională internațională și
datoria externă

Trimestrul I 2023
(date provizorii)

Cuprins

Contextul național și internațional	1
I. Balanța de plăți a Republicii Moldova în trimestrul I 2023 (date provizorii)	3
1. Contul curent	4
1.1. Comerțul exterior cu bunuri.....	5
a) Structura exportului de bunuri.....	5
b) Structura importului de bunuri.....	8
1.2. Balanța serviciilor.....	11
1.3. Balanța veniturilor primare.....	13
1.4. Balanța veniturilor secundare.....	14
Remiteri personale (articol suplimentar la balanța de plăți)	15
2. Contul de capital	17
3. Contul financiar	18
II. Poziția investițională internațională la 31.03.2023 (date provizorii)	22
III. Datoria externă brută la 31.03.2023 (date provizorii)	28
1. Datoria externă publică	30
2. Datoria externă privată	33
IV. Statistica operațiunilor bancare internaționale	35

Lista diagramelor:

Diagrama 1. PIB, indicii volumului fizic (% față de același trimestru al anului precedent).....	1
Diagrama 2. Indicatorii gradului de deschidere a economiei, %.....	2
Diagrama 3. Contul curent – componente principale.....	4
Diagrama 4. Balanța comerțului cu bunuri, pe zone geografice (FOB-CIF).....	5
Diagrama 5. Exportul de bunuri.....	6
Diagrama 6. Exportul de alcool etilic și băuturi alcoolice, pe zone geografice.....	8
Diagrama 7. Importul de bunuri.....	9
Diagrama 8. Import de produse energetice și electricitate (prețuri CIF).....	10
Diagrama 9. Balanța serviciilor.....	11
Diagrama 10. Exportul de servicii pe principalele tipuri, în trimestrul I 2023.....	12
Diagrama 11. Importul de servicii pe principalele tipuri, în trimestrul I 2023.....	12
Diagrama 12. Evoluția veniturilor primare.....	13
Diagrama 13. Evoluția veniturilor secundare.....	14
Diagrama 14. Distribuția geografică a remiterilor personale (mil. USD).....	16
Diagrama 15. Contul de capital - principalele componente (mil. USD).....	17
Diagrama 16. Evoluția contului financiar, pe categorii funcționale, fluxuri nete (mil. USD).....	18
Diagrama 17. Contul financiar, active și pasive pe categorii funcționale în trimestrul I 2023 (mil. USD).....	19
Diagrama 18. Principalii creditori ai administrației publice în trimestrul I 2023.....	21
Diagrama 19. Poziția investițională internațională net, la sfârșitul perioadei, pe sectoare instituționale, % la PIB.....	23
Diagrama 20. Structura activelor financiare și pasivelor externe, pe categorii funcționale, la sfârșitul perioadei (%).....	24
Diagrama 21. Indicatorii suficienței activelor oficiale de rezervă.....	25
Diagrama 22. Poziția investițiilor directe*, capital propriu, pe zone geografice, la sfârșitul perioadei.....	26
Diagrama 23. Investițiile directe, capital propriu acumulat la 31.03.2023, pe activități economice (conform CAEM-2).....	26
Diagrama 24. Structura activelor financiare și pasivelor externe, pe scadențe, la sfârșitul perioadei (%).....	27
Diagrama 25. Datoria externă brută, la sfârșitul perioadei.....	29
Diagrama 26. Datoria externă brută, la sfârșitul perioadei, mil. USD.....	29
Diagrama 27. Datoria externă publică, la sfârșitul perioadei (mil. USD).....	30
Diagrama 28. Structura pe creditori a datoriei externe publice, la sfârșitul perioadei.....	31
Diagrama 29. Datoria externă privată, la sfârșitul perioadei (mil. USD).....	33
Diagrama 30. Structura datoriei private, pe sectoare instituționale, la sfârșit de perioadă.....	33
Diagrama 31. Structura pe creditori a datoriei private.....	34
Diagrama 32. Fluxurile financiare internaționale agregate înregistrate în sistemul bancar național (mil. USD).....	35
Diagrama 33. Structura valutară a fluxurilor financiare internaționale înregistrate în sistemul bancar național (mld. USD).....	36

Lista tabelelor:

Tabelul 1. Indicatorii macroeconomici principali ai Republicii Moldova.....	2
Tabelul 2. Balanța de plăți a Republicii Moldova (MBP6), agregate principale (mil. USD).....	3
Tabelul 3. Principalele componente ale contului curent al balanței de plăți (MBP6), raportate la PIB.....	4
Tabelul 4. Exportul produselor agroalimentare pe principalele categorii.....	7
Tabelul 5. Contribuția principalelor categorii de servicii la modificarea totală (puncte procentuale).....	11
Tabelul 6. Balanța serviciilor de informatică, pe principalele tipuri.....	12
Tabelul 7. Remiterile personale, pe componente.....	15
Tabelul 8. Sursele de acoperire a necesarului net de finanțare, fluxuri financiare nete, % PIB.....	19
Tabelul 9. Împrumuturi externe (pasive), pe sectoare instituționale, valorificări și rambursări.....	20
Tabelul 10. Investiții directe, intrări și ieșiri de capital (mil. USD).....	21
Tabelul 11. Indicatorii principali aferenți poziției investiționale internaționale (MBP6).....	22
Tabelul 12. Poziția investițională internațională (MBP6), la 31.03.2023 (mil. USD).....	22
Tabelul 13. Datoria externă brută (MBP6) pe sectoare instituționale și pe scadențe (originale) (mil. USD).....	28
Tabelul 14. Indicatorii principali aferenți datoriei externe (MBP6).....	30
Tabelul 15. Serviciul datoriei externe publice.....	31
Tabelul 16. Datoria externă sub formă de împrumuturi, alocări de DST și titluri de angajamente, pe creditori (mil. USD).....	32
Tabelul 17. Structura geografică a transferurilor brute de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice.....	37

Lista abrevierilor:

AID – Asociația Internațională pentru Dezvoltare
BCDMN – Banca pentru Comerț și Dezvoltare a Mării Negre
BDCE – Banca pentru Dezvoltare a Consiliului Europei
BEI – Banca Europeană pentru Investiții
BERD – Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BIRD – Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BNM – Banca Națională a Moldovei
BNS – Biroul Național de Statistică
BM – Banca Mondială
CFI – Corporația Financiară Internațională
CIF – Cost, insurance, freight
CSI – Comunitatea Statelor Independente
Ct. - credit
DE – datoria externă
Dt. - debit
DST – drepturi speciale de tragere (XDR)
EX - export
EUR – euro
FIDA – Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agriculturii
FMI – Fondul Monetar Internațional
FOB – free on board
GP – gospodăriile populației
IFSLSGP – instituții fără scop lucrativ în serviciul gospodăriilor populației
ISD – investiții străine directe
IMP – import
NEFCO – Corporația Financiară Nordică de Mediu
MBP6 - Manualul “Balanța de plăți și poziția investițională internațională”, ediția a VI-a
M2 – masa monetară
mil. – milioane
OCDE – Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică
PIB – produsul intern brut
PII – poziția investițională internațională
p.p. – puncte procentuale
SRTI – Sistemul de raportare a tranzacțiilor internaționale
UAT – unități administrativ-teritoriale
UE – Uniunea Europeană fără Marea Britanie
USD – dolarul Statelor Unite ale Americii

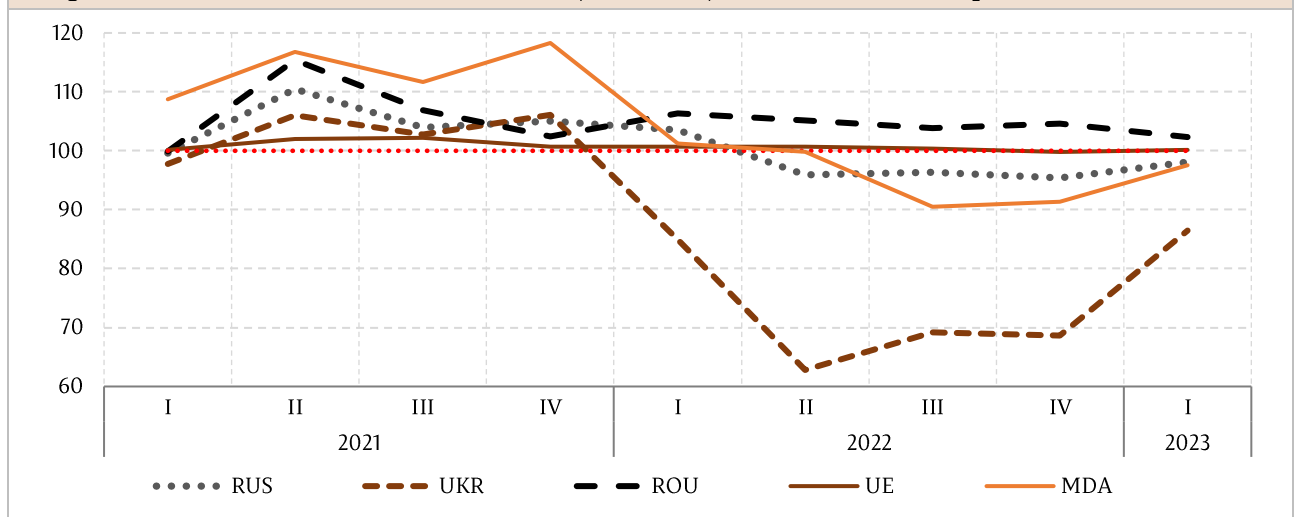
Conturile internaționale ale Republicii Moldova în trimestrul I 2023 (date provizorii)

Contextul național și internațional

Pe parcursul trimestrului I 2023, PIB¹-ul Republicii Moldova a continuat să scadă, dar cu un ritm mai mic comparativ cu ultimele trimestre ale anului 2022, micșorându-se cu 2,4 la sută față de trimestrul I 2022 (tabelul 1). Cu excepția României, în particular, și a UE, per general, care în trimestrul I 2023, au înregistrat creșteri economice, PIB-ul principalilor parteneri comerciali ai Republicii Moldova a indicat încă recesiuni, însă în diminuare (diagrama 1).

În trimestrul I 2023, PIB-ul Republicii Moldova, dar și a principalilor parteneri comerciali au înregistrat evoluții diferite, însă cu tendințe evidente de redresare a economiilor.

Diagrama 1. PIB, indicii volumului fizic (% față de același trimestru al anului precedent)

Surse: Autoritățile naționale de statistică, OECD.Stat

Pe partea resurselor, scăderea PIB-ului pe parcursul trimestrului I 2023, a fost condiționată de producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze și apă caldă, în principal pe seama prețurilor mari la resursele energetice. Contribuții negative au avut și industria prelucrătoare, comerțul cu ridicata și amănuntul, precum și construcțiile. Activitățile de sănătate și asistență socială, informațiile și comunicațiile, dar și tranzacțiile imobiliare au avut o influență pozitivă asupra evoluției PIB-ului.

Pe partea utilizărilor, diminuarea PIB-ului a fost determinată de scăderea consumului final al gospodăriilor, care a fost cauzată de creșterea cu 22,0 la sută a indicelui prețurilor de consum pe parcursul trimestrului I 2023, și de diminuarea câștigului salarial real cu 3,9 la sută. Exportul net de bunuri și servicii și formarea brută de capital fix au avut contribuții negative la evoluția PIB-ului, în timp ce consumul final al administrației publice s-au majorat, influențându-l pozitiv.

¹ Datele privind PIB pentru anul 2022 au fost revizuite.

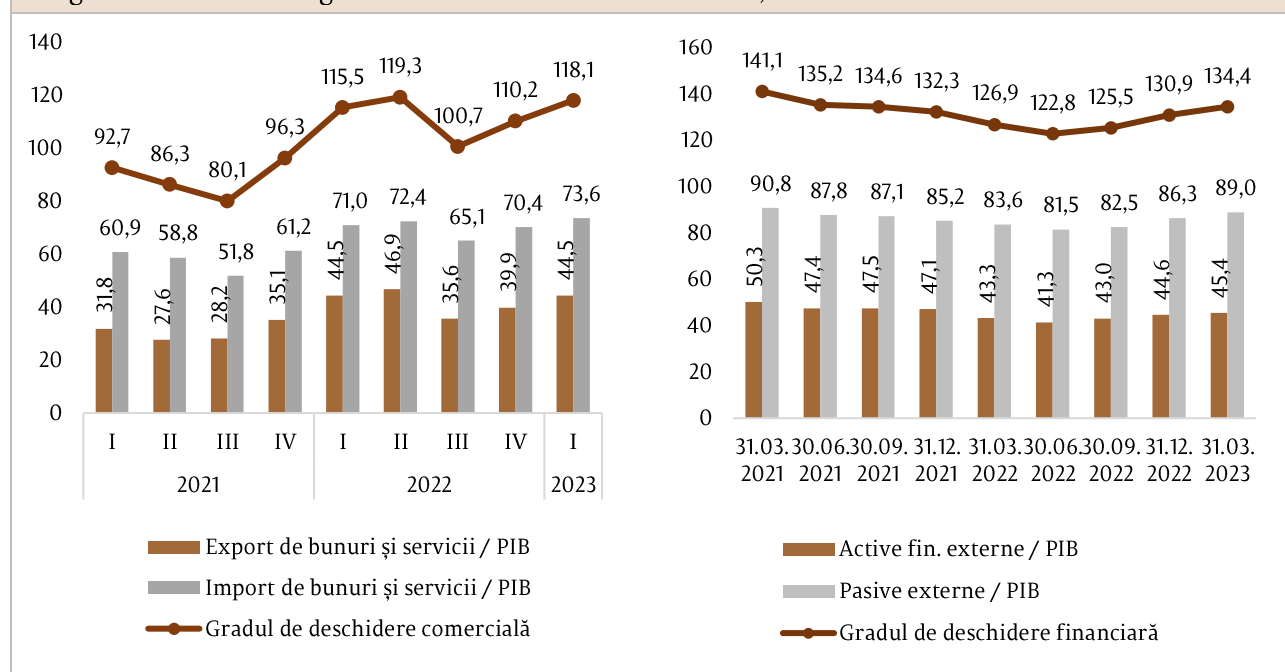
În trimestrul I 2023, raportul de schimb² în comerțul exterior cu bunuri a fost unul nefavorabil (89,8 la sută), ameliorându-se ușor față de perioada similară a anului 2022 (+4,3 p.p.), însă și-a continuat traiectoria negativă din ultimii doi ani (-19,3 p.p. față de trimestrul I 2021, când raportul de schimb a fost de 109,1 la sută).

Tabelul 1. Indicatorii macroeconomici principali ai Republicii Moldova

	2021				2022				2023
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Produsul intern brut în prețuri curente, mil. lei	48 074	56 985	70 075	66 736	55 260	65 026	78 897	75 025	63 676
Produsul intern brut în prețuri curente, mil. USD	2 748	3 197	3 936	3 792	3 054	3 454	4 084	3 877	3 379
PIB, indicii volumului fizic, %	108,7	116,8	111,7	118,3	101,2	99,8	90,5	91,3	97,6
Export de bunuri, indicii volumului fizic, %	89,3	118,1	125,9	134,7	142,7	175,9	112,5	95,7	106,9
Export de bunuri, indicii valorii unitare, %	113,6	110,6	108,1	105,9	108,7	107,9	113,5	106,1	94,4
Import de bunuri, indicii volumului fizic, %	109,2	143,8	109,1	109,2	103,4	114,5	112,4	107,5	107,7
Import de bunuri, indicii valorii unitare, %	104,1	116,0	115,1	121,6	127,1	117,6	117,4	109,9	105,1
Raportul de schimb în comerțul exterior cu bunuri, %	109,1	95,3	93,9	87,1	85,5	91,8	96,7	96,5	89,8
Rata de schimb medie pe perioadă, MDL/USD	17,4924	17,8270	17,8042	17,6003	18,0944	18,8261	19,3205	19,3533	18,8453
Contul curent al balanței de plăți / PIB, %	-12,5	-15,8	-11,5	-10,6	-18,7	-13,3	-15,4	-15,9	-16,1
Remiterile personale / PIB, %	17,1	16,3	13,3	14,4	13,7	15,2	13,1	13,1	13,7
Fluxurile de ISD (acumularea netă de pasive) / PIB, %	2,1	2,9	2,4	3,8	6,6	3,5	4,8	1,9	4,2

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS

În trimestrul I 2023, atât deschiderea comercială a economiei, cât și deschiderea financiară s-au majorat.

Diagrama 2. Indicatorii gradului de deschidere a economiei, %

² Calculat în baza datelor BNS privind indicii valorii unitare la export și import.

I. Balanța de plăți a Republicii Moldova în trimestrul I 2023 (date provizorii)

În trimestrul I 2023, comparativ cu perioada similară a anului 2022, deficitul comerțului exterior cu bunuri și-a continuat tendința de creștere (+28,6 la sută), acoperită de majorarea excedentelor înregistrate la balanța serviciilor (+60,8 la sută) și balanța veniturilor secundare (+57,5 la sută), precum și de excedentul înregistrat la veniturile primare (62,35 mil. USD), comparativ cu deficitul înregistrat în trimestrul I 2022 (tabelul 2).

Principalele surse de finanțare a deficitului contului curent în trimestrul I 2023, la fel precum în ultimii doi ani, au fost numerarul și depozitele, și împrumuturile din cadrul altor investiții.

Tabelul 2. Balanța de plăți a Republicii Moldova (MBP6), agregate principale (mil. USD)

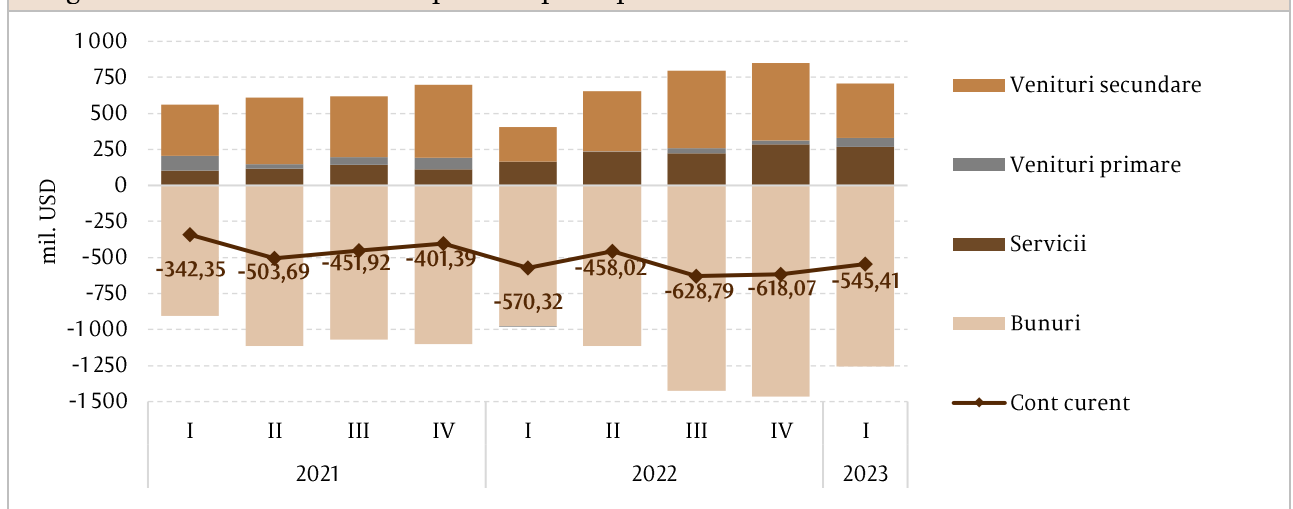
	2021				2022				2023
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
CONTUL CURENT (CC)	-342,35	-503,69	-451,92	-401,39	-570,32	-458,02	-628,79	-618,07	-545,41
Bunuri	-903,98	-1 113,88	-1 070,32	-1 102,03	-976,22	-1 113,78	-1 427,06	-1 466,57	-1 255,02
Servicii	102,96	117,50	141,74	110,08	167,28	231,95	221,26	283,58	269,01
Venituri primare	100,26	30,16	53,61	82,24	-1,53	2,54	37,28	27,22	62,35
Venituri secundare	358,41	462,53	423,05	508,32	240,15	421,27	539,73	537,70	378,25
CONTUL DE CAPITAL (CK)	-8,36	-12,84	-20,45	-9,37	-6,95	-2,06	9,45	19,73	16,74
Necesarul net de finanțare (CC și CK)	-350,71	-516,53	-472,37	-410,76	-577,27	-460,08	-619,34	-598,34	-528,67
CONTUL FINANCIAR	-420,92	-561,97	-401,87	-330,81	-603,69	-453,48	-623,76	-676,24	-456,04
Investiții directe, net	-49,96	-110,02	-96,42	-125,56	-186,98	-113,47	-189,68	-46,53	-125,38
Investiții de portofoliu, net	-0,24	1,96	0,02	-6,67	0,61	0,99	-0,88	0,12	0,32
Derivate financiare, net	-0,17	-0,47	-0,47	-0,36	0,08	-0,54	0,06	0,96	-0,62
Alte investiții, net	-335,96	-504,44	-521,62	-170,95	27,56	-587,91	-1 153,63	-745,27	-485,93
<i>Numerar și depozite</i>	-218,46	-278,99	-239,78	49,40	-0,14	-344,34	-738,90	-369,88	-276,92
<i>Împrumuturi</i>	-44,11	-73,41	53,11	-182,40	-2,11	-223,14	-205,43	-309,28	-127,58
<i>Credite comerciale și avansuri</i>	-74,39	-153,04	-101,47	-38,95	33,36	-25,98	-210,30	-67,11	-82,28
<i>Alte creanțe / angajamente</i>	1,00	1,00	1,00	1,00	-3,55	5,55	1,00	1,00	0,85
<i>Drepturi speciale de tragere</i>			234,48						
Active de rezervă	-34,59	51,00	216,62	-27,27	-444,96	247,45	720,37	114,48	155,57
<i>Erori și omisiuni nete</i>	-70,21	-45,44	70,50	79,95	-26,42	6,60	-4,42	-77,90	72,63
Remiteri personale, credit	469,63	521,47	523,12	545,11	417,77	525,29	534,75	507,97	464,32

1. Contul curent

Conform datelor preliminare, în trimestrul I 2023, deficitul **contului curent** al balanței de plăți al Republicii Moldova a scăzut cu 4,4 la sută comparativ cu trimestrul I 2022, și a totalizat 545,41 mil. USD (diagrama 3). Raportul dintre deficitul contului curent și PIB a fost de 16,1 la sută, cu 2,6 p.p. mai mic față de cel consemnat în trimestrul I 2022 (tabelul 3). Sporirea deficitului comerțului exterior cu bunuri a determinat scăderea soldului contului curent, iar evoluția pozitivă a excedentelor comerțului exterior cu servicii, precum și a veniturilor primare și secundare, a acoperit parțial acest deficit.

Scăderea deficitului contului curent, în trimestrul I 2023, a fost determinată de aportul cumulativ al serviciilor, al veniturilor primare și secundare, superior celui din trimestrul similar al anului precedent.

Diagrama 3. Contul curent – componente principale

Tabelul 3. Principalele componente ale contului curent al balanței de plăți (MBP6), raportate la PIB

	2021				2022				2023	2023 I / 2022 I
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	p.p.
Contul curent	-12,5	-15,8	-11,5	-10,6	-18,7	-13,3	-15,4	-15,9	-16,1	2,6
Balanța comercială	-29,1	-31,2	-23,6	-26,2	-26,5	-25,5	-29,5	-30,5	-29,2	-2,7
Export de bunuri și servicii	31,8	27,6	28,2	35,1	44,5	46,9	35,6	39,9	44,5	-
Import de bunuri și servicii	60,9	58,8	51,8	61,2	71,0	72,4	65,1	70,4	73,6	2,6
Balanța veniturilor primare	3,6	0,9	1,4	2,2	-0,1	0,1	0,9	0,7	1,8	1,9
Intrări de venituri primare, dintre care:	8,5	6,4	5,6	6,7	6,6	6,6	5,5	6,3	7,3	0,7
<i>Remunerarea salariaților</i>	8,3	6,1	5,4	6,6	6,4	6,3	5,1	5,5	6,3	-0,1
Ieșiri de venituri primare, dintre care:	4,8	5,4	4,2	4,5	6,6	6,5	4,6	5,6	5,5	-1,1
<i>Venituri din investiții</i>	4,0	4,7	3,5	3,8	5,9	5,8	3,9	4,8	4,6	-1,3
Balanța veniturilor secundare	13,0	14,5	10,7	13,4	7,9	12,2	13,2	13,9	11,2	3,3
Intrări de venituri secundare, dintre care:	15,3	16,5	12,7	15,6	13,4	16,3	15,9	16,7	14,2	0,8
<i>Transferuri personale</i>	9,5	10,5	8,2	8,2	7,7	9,5	8,2	7,9	7,9	0,2
<i>Cooperarea internațională curentă</i>	1,9	2,3	1,5	4,4	1,9	3,5	4,4	5,2	2,7	0,8
Ieșiri de venituri secundare	2,2	2,1	2,0	2,2	5,5	4,1	2,6	2,8	3,0	-2,5
Contul de capital	-0,3	-0,4	-0,5	-0,2	-0,2	-0,1	0,2	0,5	0,5	0,7
Necesarul net de finanțare (soldul conturilor curent și de capital)	-12,8	-16,2	-12,0	-10,8	-18,9	-13,3	-15,2	-15,4	-15,6	3,3

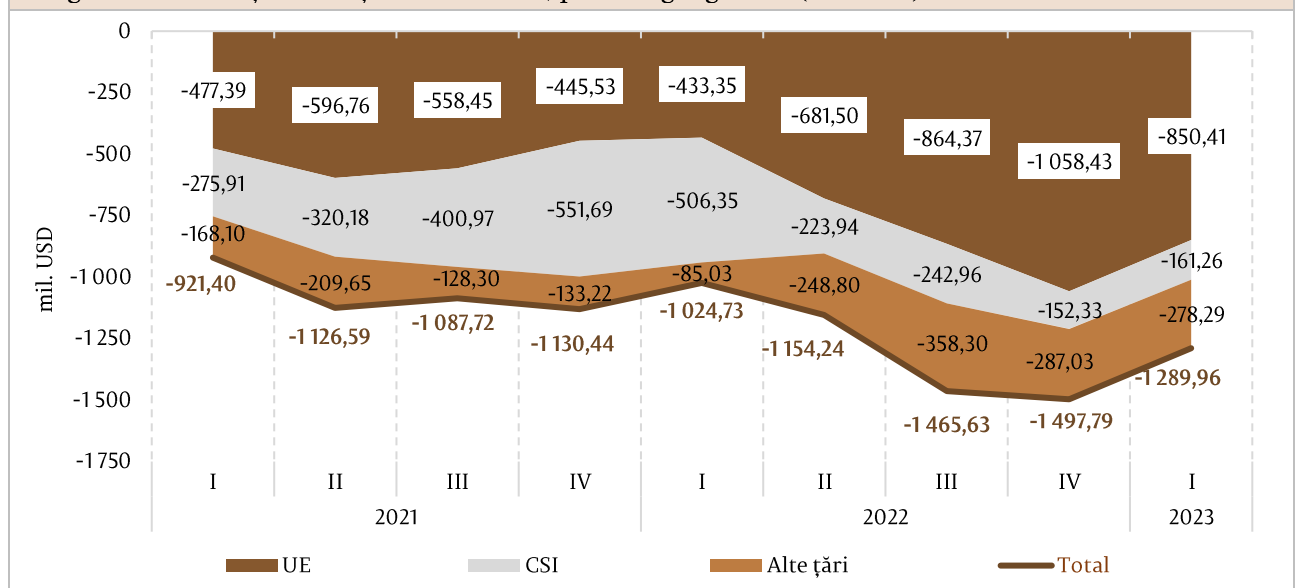
1.1. Comerțul exterior cu bunuri

Deficitul *comerțului exterior* cu bunuri conform balanței de plăți, a crescut cu 28,6 la sută comparativ cu perioadă similară a anului precedent și a constituit 1 255,02 mil. USD. Exporturile de bunuri au crescut cu 1,1 la sută și au totalizat 915,82 mil. USD, în timp ce importurile s-au majorat cu 15,4 la sută și au constituit 2 170,85 mil. USD.

Din punct de vedere geografic, sporirea deficitului comerțului cu bunuri a fost generată, de creșterea deficitului cu UE (+417,06 mil. USD) și cu alte țări (+193,26 mil. USD), iar deficitul comercial cu CSI s-a diminuat (-345,09 mil. USD), (diagrama 4).

În trimestrul I 2023, deficitul comerțului cu bunuri cu UE, practic, s-a dublat și cel cu alte țări s-a triplat, în timp ce deficitul cu CSI s-a diminuat substanțial comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Diagrama 4. Balanța comerțului cu bunuri, pe zone geografice (FOB-CIF)

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS

a) Structura exportului de bunuri

În trimestrul I 2023, creșterea exporturilor de bunuri a fost determinată de creșterea volumului fizic al acestora (+6,9 la sută), în condiții de diminuare a prețurilor³ la *bunurile exportate* (-5,6 la sută). Din punct de vedere geografic, creșterea exporturilor⁴ de bunuri a fost determinată de majorarea de 2,6 ori (+163,89 mil. USD) a livrărilor către CSI. Totodată, exporturile către alte țări au scăzut cu 46,9 la sută (-99,95 mil. USD) și UE - cu 9,4 la sută (-53,67 mil. USD), (diagrama 5).

Din perspectiva structurii exporturilor pe categorii de bunuri, cea mai mare contribuție pozitivă, de 14,6 p.p., a avut-o exportul de *produse minerale*. Valoarea acestuia a crescut până la 140,38 mil. USD, comparativ cu 10,73 mil. USD, în perioada similară a anului precedent, în urma creșterii exportului de uleiuri din petrol și din minerale bituminoase, care a totalizat 127,44 mil. USD, față de 8,28 mil. USD în trimestrul I 2022, reprezentând, în mare parte, reexportul în Ucraina.

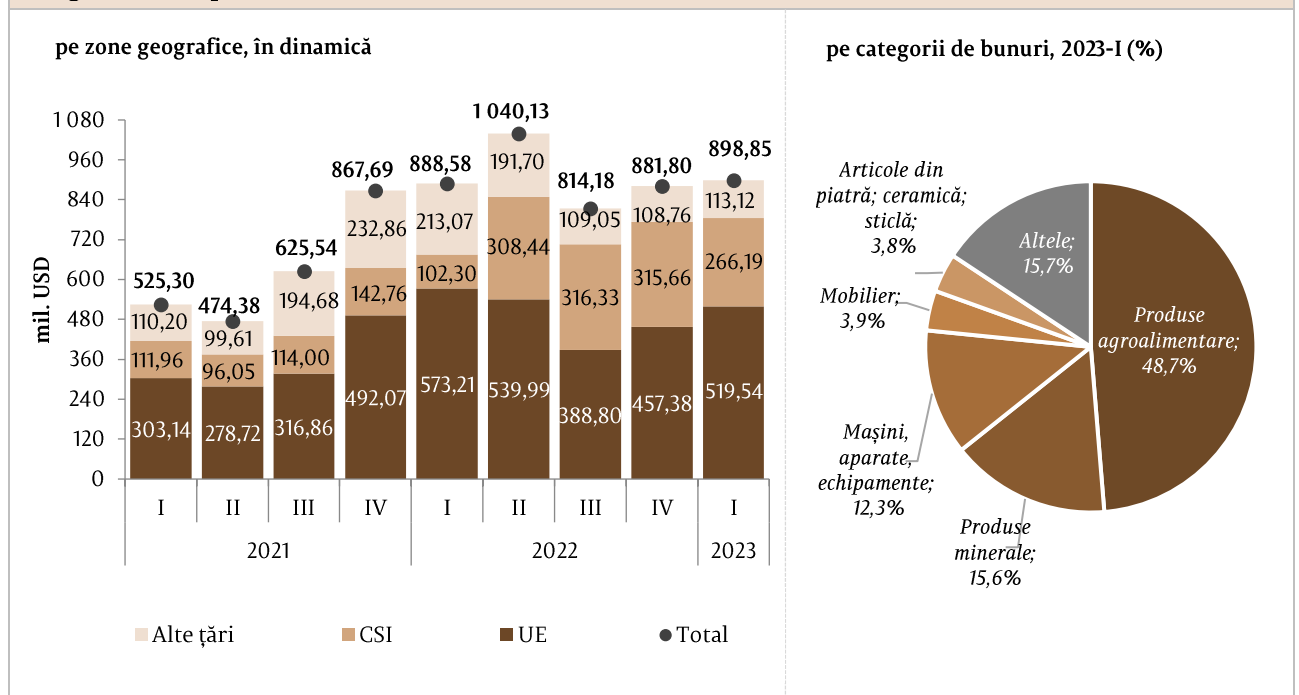
³ Conform indicilor valorii unitare și indicilor volumului fizic la mărfurile exportate, inclusiv bunurile pentru/după prelucrare pentru care nu are loc schimbul dreptului de proprietate.

⁴ Date elaborate de BNM în baza datelor BNS, prin excluderea bunurilor pentru/după prelucrare (pentru care nu are loc schimbul dreptului de proprietate) și vânzărilor magazinelor duty-free.

O contribuție pozitivă, de 4,1 p.p., a avut și exportul de *mașini și aparate*, care a sporit cu 48,8 la sută față de trimestrul I 2022 și a totalizat 110,41 mil. USD.

Majorarea exportului de bunuri s-a datorat, în principal, creșterii semnificative a reexportului de *produse minerale* către Ucraina.

Diagrama 5. Exportul de bunuri

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS

Exportul de *produse agroalimentare* a scăzut cu 27,3 la sută comparativ cu perioada similară a anului precedent, având cea mai mare contribuție negativă, de 18,5 p.p., la exportul total. Această evoluție a fost determinată de *produsele regnului vegetal*, care au scăzut cu 43,3 la sută comparativ cu trimestrul I 2022. Astfel, exportul de semințe de floarea-soarelui s-a micșorat de 5,5 ori și a constituit 24,16 mil. USD, comparativ cu 133,93 mil. USD în trimestrul I 2022, exportul de porumb s-a micșorat de 2,6 ori și a constituit 63,58 mil. USD, iar cel de fructe și nuci s-a diminuat cu 12,6 la sută (-8,21 mil. USD). Scăderile au fost atenuate de creșterea exportului de grâu și meslin de 3,8 ori (+30,78 mil. USD), de boabe de soia - de 75,0 ori (sau până la 12,00 mil. USD, comparativ cu 0,16 mil. USD în trimestrul I 2022), de alcool etilic nedenaturat (titru alcoolic sub 80%) - de 3,2 ori (+9,41 mil. USD), (tabelul 4).

Exportul de *metale comune și articole din acestea* s-a diminuat cu 37,2 la sută (în special, din cauza micșorării cu 42,2 la sută a exportului de deșeuri și resturi metalice), iar exportul de *produse ale industriei chimice* s-a micșorat cu 18,5 la sută față de trimestrul I 2022.

Tabelul 4. Exportul produselor agroalimentare pe principalele categorii

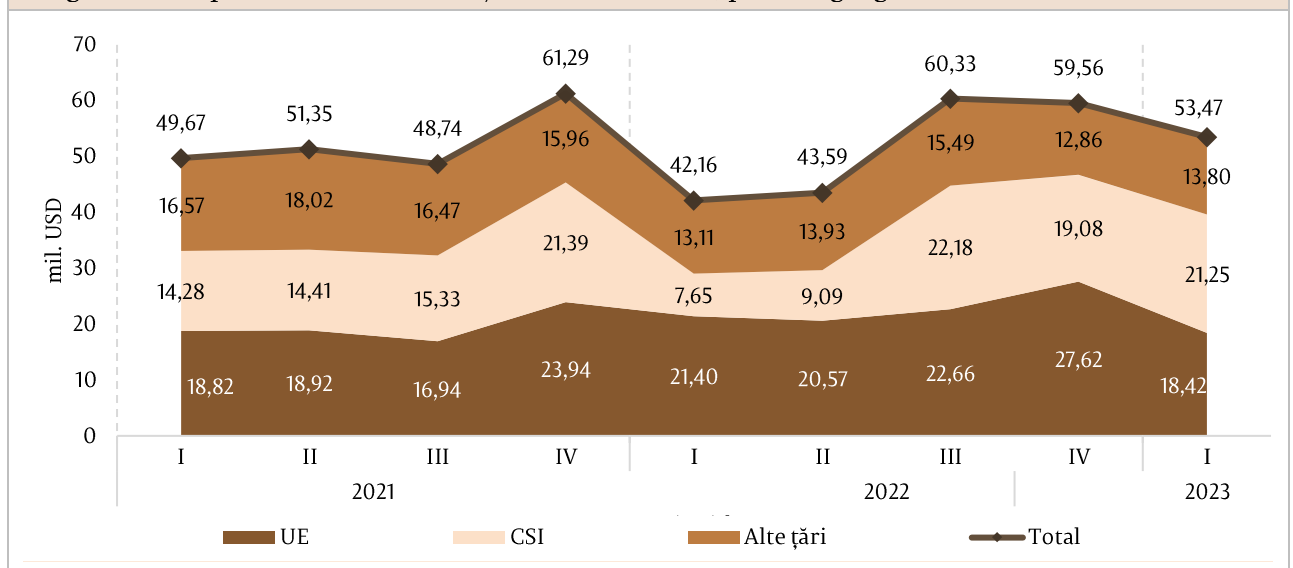
	2021				2022				2023	2023 I / 2022 I
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	%
mil. USD										
I. Animale vii și produse ale regnului animal, dintre care:	7,05	8,26	9,31	12,24	7,44	5,82	6,16	10,44	9,76	131,2
Animale vii din specia bovine	2,97	3,14	0,10	0,72	2,29	1,71		2,08	3,09	134,9
Miere naturală	0,94	0,90	4,41	6,91	3,63	1,87	2,48	4,85	2,90	79,9
II. Produse ale regnului vegetal, dintre care:	137,24	90,30	269,63	365,35	392,76	330,04	173,85	164,37	222,88	56,7
Porumb	4,88	14,25	4,29	103,78	164,13	141,24	19,44	15,01	63,58	38,7
Fructe și nuci	52,81	43,73	50,83	77,93	65,39	72,49	44,56	58,22	57,18	87,4
Grâu și meslin	19,34	8,93	129,74	49,71	10,95	0,22	31,32	15,61	41,73	381,1
Semințe de floarea-soarelui	55,61	18,59	15,46	107,16	133,93	110,71	40,67	51,07	24,16	18,0
Boabe de soia	0,29	1,14	0,07	1,87	0,16	0,07	1,04	3,18	12,00	7500
Semințe de rapiță	0,96		42,46	7,38	10,91		22,33	10,37	11,52	105,6
III. Grăsimi și uleiuri de origine animală sau vegetală, dintre care:	24,70	19,34	2,92	74,14	101,13	128,45	53,36	93,19	83,94	83,0
Ulei de semințe de floarea-soarelui, de sofrânaș sau de bumbac	24,14	18,83	2,45	73,24	99,21	126,08	50,96	91,72	82,19	82,8
IV. Produse ale industriei alimentare; băuturi; tutun, dintre care:	83,63	81,31	86,46	129,69	100,37	98,14	104,09	130,88	121,04	120,6
Vinuri din struguri proaspeți	33,73	34,98	31,17	39,14	24,66	26,63	36,94	35,95	31,66	128,4
Sucuri de fructe și legume	8,83	6,31	11,21	19,24	16,81	11,20	11,96	28,86	20,78	123,6
Alcool etilic nedenaturat (titru alcoolic sub 80%)	5,96	6,96	6,73	10,29	4,34	5,32	10,50	10,71	13,75	316,8
Turte și alte reziduuri solide	3,19	1,83	1,34	13,73	13,52	13,85	3,99	11,80	13,37	98,9
Alcool etilic nedenaturat (titru alcoolic min. 80%)	7,89	6,79	8,53	9,83	11,78	9,78	10,79	11,88	6,76	57,4
Produse de brutărie, de patiserie și biscuiți, chiar cu adaos de cacao	5,13	4,13	3,87	5,48	5,10	5,36	5,09	5,93	6,64	130,2
Total	252,62	199,21	368,32	581,42	601,70	562,45	337,46	398,88	437,62	72,7

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS

În trimestrul I 2023, exportul total de *alcool etilic și băuturi alcoolice* a crescut cu 26,8 la sută și a constituit 53,47 mil. USD, datorită majorării, de 2,8 ori, a exporturilor către CSI, ca urmare a creșterii livrărilor către Ucraina până la 9,40 mil. USD, comparativ 1,44 mil. USD, în trimestrul I 2022, și către Belarus – până la 9,16 mil. USD, față de 4,57 mil. USD. Exporturile către alte țări au crescut cu 5,3 la sută, iar către UE s-au diminuat cu 13,9 la sută (diagrama 6).

În trimestrul I 2023, exportul de alcool etilic și băuturi alcoolice a crescut față de perioada similară a anului precedent pe seama majorării livrărilor către CSI.

Diagrama 6. Exportul de alcool etilic și băuturi alcoolice, pe zone geografice

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS

b) Structura importului de bunuri

Majorarea *importurilor de bunuri*⁵ a avut loc atât pe seama creșterii prețurilor la bunurile importate (+5,1 la sută), cât și a volumelor fizice (+7,7 la sută). Geografic, creșterea importului de bunuri a fost determinată de majorarea livrărilor din UE - cu 36,1 la sută (+363,39 mil. USD) și din alte țări - cu 31,3 la sută (+93,31 mil. USD), în timp ce livrările din CSI s-au diminuat cu 29,8 la sută (-181,20 mil. USD), (diagrama 7).

Analiza structurii importurilor pe categorii de bunuri, denotă, că la creșterea acestuia a contribuit cel mai mult importul de *produse minerale*, care s-a majorat cu 22,6 la sută față de trimestrul I 2022, având cea mai mare contribuție pozitivă, de 6,4 p.p., la majorarea importului total, însumând 667,80 mil. USD. Această evoluție s-a datorat creșterii, cu 68,9 la sută, a valorii importului de uleiuri din petrol și din minerale bituminoase din România, până la 309,44 mil. USD, față de 183,24 mil. USD în trimestrul I 2022, și a importului de gaz de sondă, a cărui valoare a constituit 22,11 mil. USD.

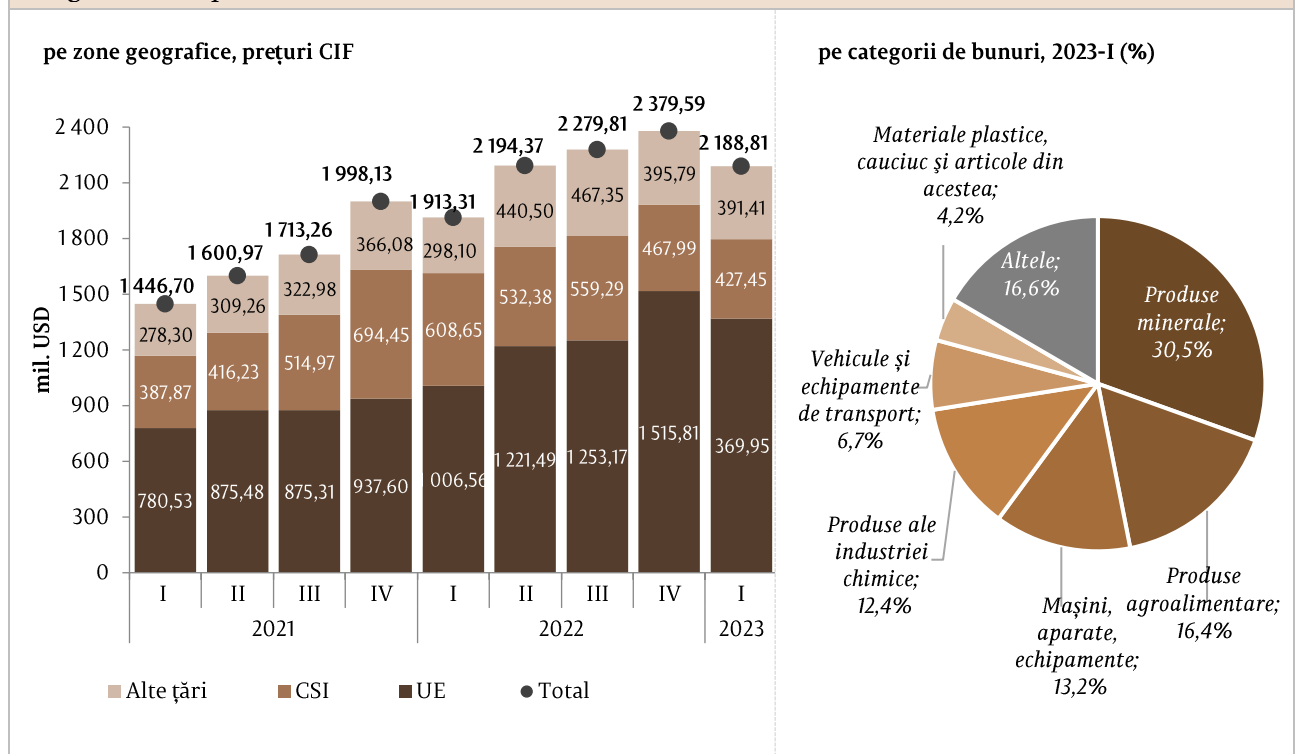
O contribuție pozitivă, de 3,1 p.p., a avut și importul de *produse agroalimentare* în valoare de 358,00 mil. USD, în creștere cu 19,8 la sută comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Importul de *metale comune și articole din acestea* a scăzut cu 12,7 la sută față de trimestrul I 2022, până la 77,73 mil. USD, având cea mai mare contribuție negativă, de 0,6 p.p., asupra importului total de bunuri.

⁵ Date elaborate de BNM în baza datelor BNS, selecții la import (prețuri CIF) după principiul țării de livrare, prin excluderea bunurilor pentru/după prelucrare (pentru care nu are loc schimbul dreptului de proprietate).

Majorarea importurilor de bunuri a fost determinată de creșterea livrărilor din UE și a celor din alte țări, iar cea mai semnificativă contribuție pozitivă a avut-o importul de produse minerale.

Diagrama 7. Importul de bunuri

Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS

În contextul situației excepționale din Ucraina și ca urmare a sancțiunilor impuse Federației Ruse, prețurile combustibililor pe plan internațional au continuat să crească. În trimestrul I 2023, valoarea produselor energetice a crescut cu 22,2 la sută și a totalizat 654,63 mil. USD (diagrama 8).

Această evoluție a fost determinată, de creșterea valorii importului de *combustibil diesel*, cu 58,6 la sută, până la 244,59 mil. USD, ca urmare a majorării prețurilor, dar și a creșterii volumelor fizice (+53,0 la sută).

Importul de *gaz natural* a scăzut cu 28,4 la sută, constituind 220,78 mil. USD, iar volumul fizic s-a micșorat de 2,2 ori. Această situație a fost condiționată de procesul de reorientare către resurse alternative de energie și surse noi de import, precum și de procesul de utilizare mai economă a acestui tip de resurse. Astfel, în trimestrul I 2023, Slovacia, Grecia și România au furnizat Republicii Moldova gaz natural, ce a constituit 43,5 la sută din valoarea totală a importurilor.

Importul de *păcură* a crescut până la 62,86 mil. USD, în trimestrul I 2023, față de 1,84 mil. USD în trimestrul I 2022.

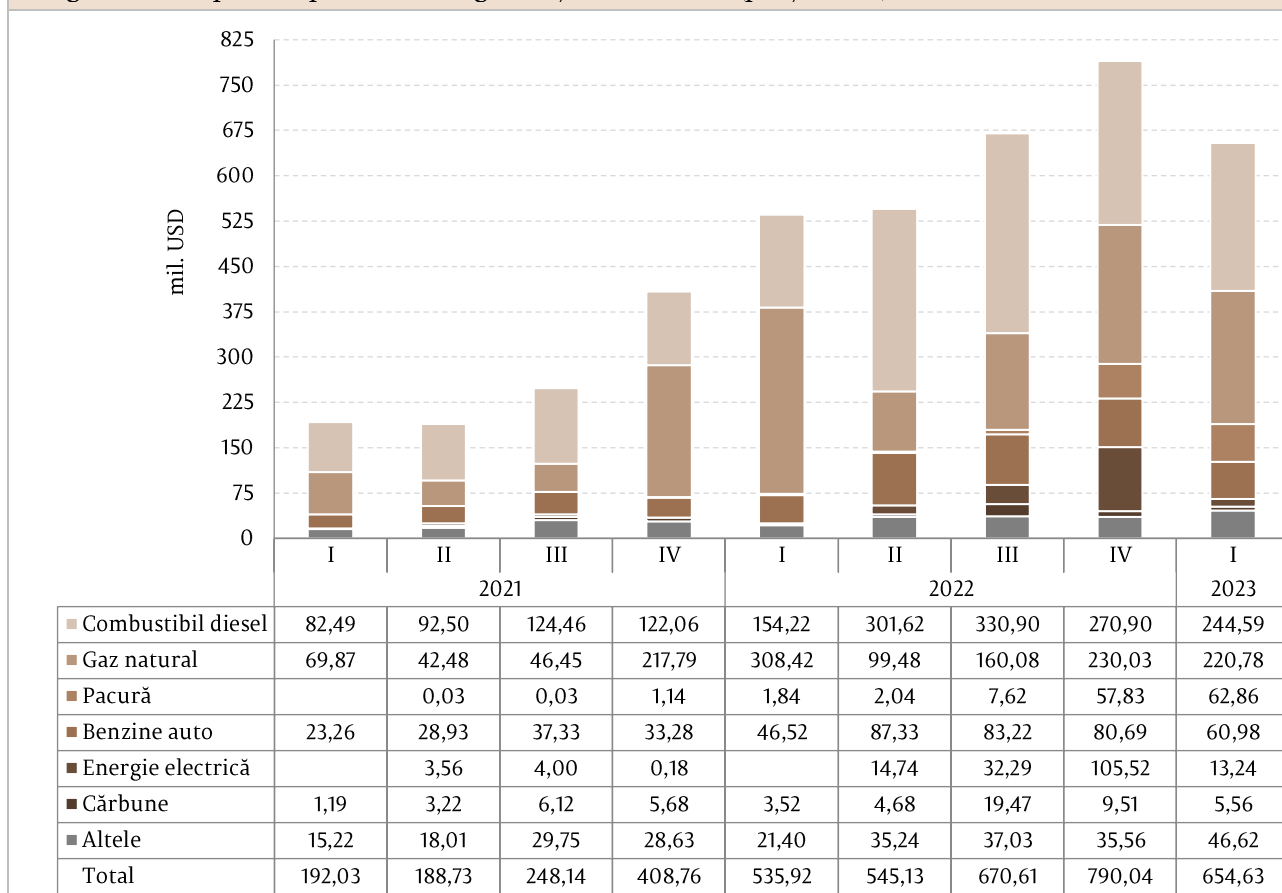
Valoarea importului de *benzine auto* a sporit cu 31,1 la sută, ca urmare a creșterii cu 40,0 la sută a volumului fizic și a diminuării prețurilor.

O contribuție semnificativă a avut și importul de *energie electrică* în valoare de 13,24 mil. USD. De menționat, că în perioada similară a anului precedent nu au fost înregistrate importuri de energie electrică.

În trimestrul I 2023, valoarea importului de *cărbune* a crescut cu 58,0 la sută, ca urmare a majorării prețurilor, dar și a creșterii volumelor fizice (+17,7 la sută).

Creșterea prețurilor la combustibili, în mare parte, dar și a volumelor fizice, în cazul combustibilului diesel, energiei electrice și păcurii, au determinat majorarea semnificativă a valorii importurilor de produse energetice.

Diagrama 8. Import de produse energetice și electricitate (prețuri CIF)

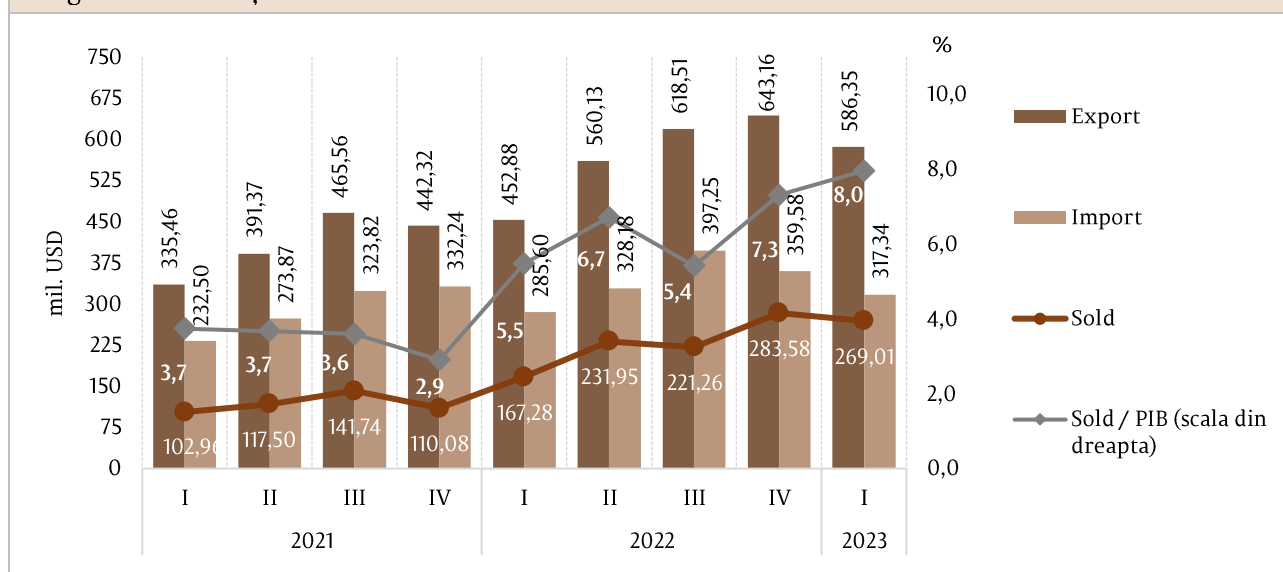
Sursa: Elaborat de BNM în baza datelor BNS

1.2. Balanța serviciilor

În trimestrul I 2023, excedentul comerțului exterior cu *servicii* a crescut cu 60,8 la sută față de trimestrul I 2022 și a totalizat 269,01 mil. USD. Evoluția a fost determinată de creșterea mai semnificativă a exporturilor de servicii (+29,5 la sută) comparativ cu cea a importurilor (+11,1 la sută), (diagrama 9, tabelul 5).

Excedentul balanței comerțului exterior cu servicii a fost determinat de majorarea valorii exporturilor de servicii, superioară creșterii importurilor.

Diagrama 9. Balanța serviciilor

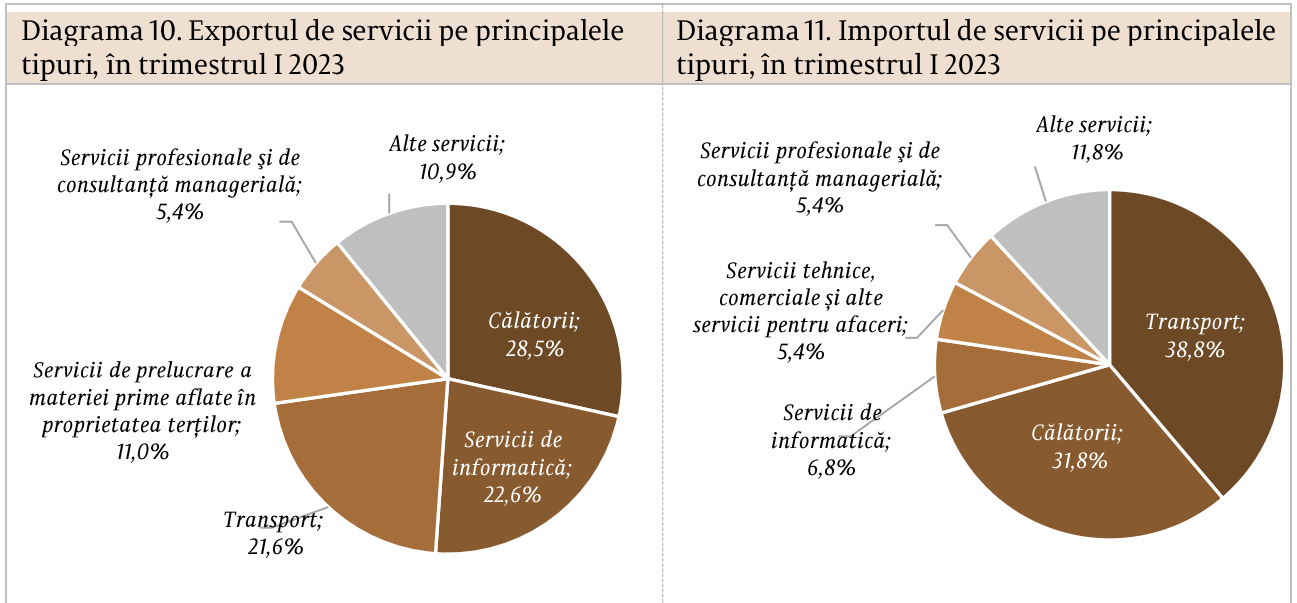
Tabelul 5. Contribuția principalelor categorii de servicii la modificarea totală (puncte procentuale)

	Export			Import			Sold		
	Trimestrul I			Trimestrul I			Trimestrul I		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Transport	-4,8	5,4	10,4	1,0	16,5	0,4	-21,6	-19,6	27,5
Servicii de informatică	2,9	9,4	7,4	-0,5	-0,1	2,3	12,6	30,7	16,2
Servicii de prelucrare a materiei prime aflate în proprietatea terților	1,9	-2,5	1,9	0,8	0,0	0,1	4,9	-8,1	5,1
Servicii profesionale și de consultanță managerială	0,5	1,9	1,3	0,0	0,7	-0,2	2,0	4,5	3,9
Taxe pentru utilizarea proprietății intelectuale (n.a.p)	0,2	-0,1	0,1	0,8	2,8	-1,6	-1,7	-6,6	3,0
Călătoriile	1,7	20,0	3,1	-4,2	3,2	8,6	18,8	58,2	-6,3
Altele	-0,6	0,9	5,2	-3,3	-0,3	1,6	7,1	3,4	11,5
Total	1,7	35,0	29,5	-5,3	22,8	11,1	22,1	62,5	60,8

Exporturile de servicii au constituit 586,35 mil. USD, dintre care 28,5 la sută (166,97 mil. USD) au revenit *serviciilor de călătorii*, care au crescut cu 9,1 la sută față de aceeași perioadă a anului precedent (diagrama 10). Această evoluție a fost determinată de creșterea, cu 6,6 la sută, a valorii serviciilor de călătorii personale, până la 129,45 mil. USD (inclusiv cheltuielile și consumul refugiaților pe teritoriul Moldovei), iar cele de afaceri s-au majorat cu 18,5 la sută și au totalizat 37,52 mil. USD. Totodată, *serviciile de transport* au crescut cu 59,0 la sută și au totalizat 126,82 mil. USD. Această creștere a fost condiționată de sporirea exportului serviciilor de transport auto de mărfuri cu 66,0 la sută (69,01 mil. USD).

Importurile de servicii au totalizat 317,34 mil. USD, dintre care 38,8 la sută (123,14 mil. USD) au fost serviciile de transport, care au sporit cu 0,9 la sută față de aceeași perioadă a anului precedent (diagrama 11). Creșterea acestora a fost determinată de majorarea importului serviciilor de transport aerian de 2,5 ori (+21,16 mil. USD), în special cel de pasageri, de 2,5 ori, față de trimestrul I 2022 (+11,92 mil. USD). Importul serviciilor de călătorii a crescut cu 32,0 la sută, până la 100,78 mil. USD, grație majorării celor personale, cu 48,0 la sută, în timp ce serviciile de călătorii de afaceri s-au majorat cu 7,6 la sută.

Cea mai semnificativă contribuție la creșterea totală a exportului de servicii au avut-o serviciile de transport, iar la import – serviciile de călătorii.

În trimestrul I 2023, o tendință ascendentă au avut atât exporturile serviciilor de informatică, care s-au majorat cu 33,9 la sută, însumând la 132,78 mil. USD, cât și importurile acestora (+43,4 la sută) totalizând 21,51 mil. USD. Astfel, excedentul balanței serviciilor de informatică a crescut cu 32,2 la sută, în trimestrul I 2023, și a totalizat 111,27 mil. USD (tabelul 6).

Tabelul 6. Balanța serviciilor de informatică, pe principalele tipuri

	2021				2022				2023	2023 I / 2022 I
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	%
	mil. USD									
Servicii de informatică, total	52,59	73,73	74,57	91,66	84,15	96,85	95,03	127,54	111,27	132,2
Servicii legate de aplicațiile program	30,94	44,04	39,36	48,11	48,04	58,88	51,49	62,39	60,18	125,3
Alte servicii de informatică*	21,65	29,69	35,21	43,55	36,11	37,97	43,54	65,15	51,09	141,5

* Servicii de instalare și mentenanță software / hardware nepersonalizate, prelucrarea datelor, web hosting etc.

1.3. Balanța veniturilor primare

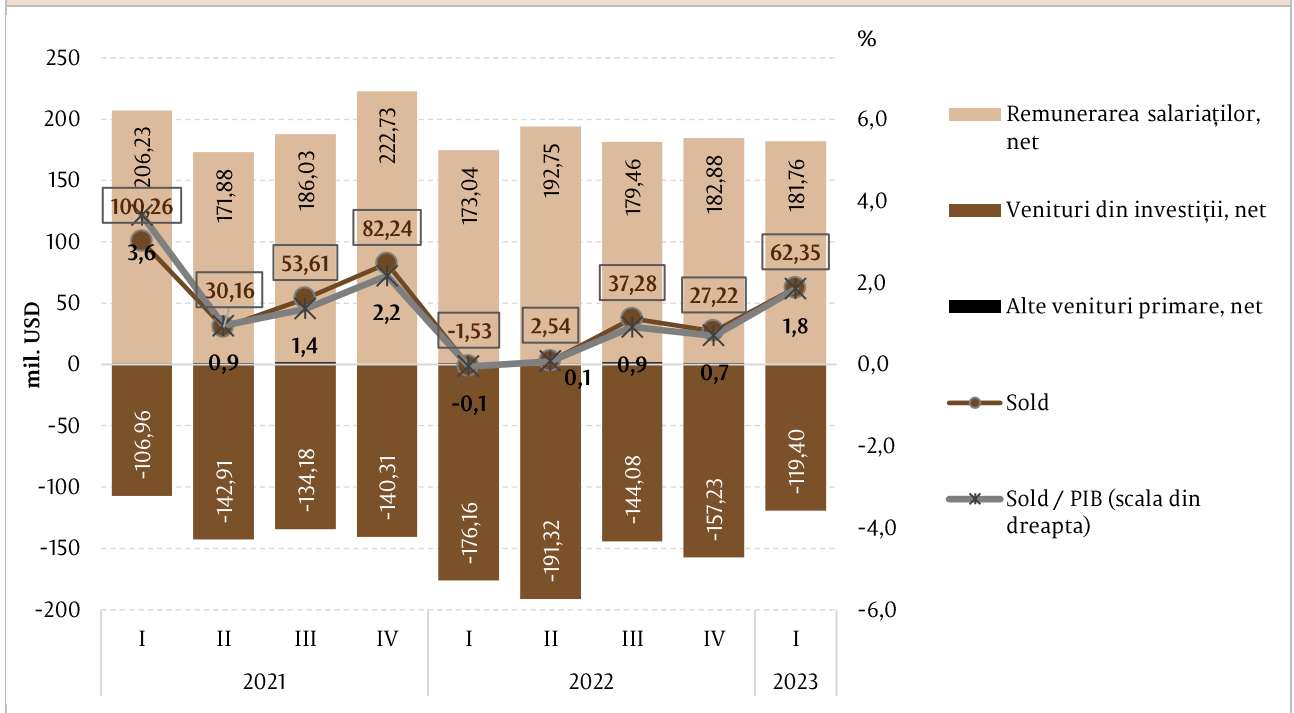
În trimestrul I 2023, *veniturile primare* au înregistrat un excedent de 62,35 mil. USD, comparativ cu perioada similară a anului precedent, când au consemnat un deficit de 1,53 mil USD (diagrama 12). Această dinamică rezultă din creșterea intrărilor de venituri primare, cu 23,6 la sută (până la 247,85 mil. USD), în timp ce ieșirile acestora au scăzut cu 8,2 la sută (până la 185,50 mil. USD).

În cadrul intrărilor de venituri primare, creșterea a fost generată, în special, de majorarea veniturilor din gestiunea activelor de rezervă, până la 31,80 mil. USD, față de 1,82 mil. USD, în trimestrul I 2022. De asemenea, a crescut cu 8,1 la sută remunerarea salariaților rezidenți pentru munca prestată patronilor nerezidenți, până la 211,29 mil. USD, având și ponderea majoră, de 85,2 la sută, din totalul intrărilor.

Diminuarea ieșirilor a fost determinată de scăderea cu 22,7 la sută a veniturilor din investiții directe ce revin nerezidenților, ca urmare a diminuării profiturilor reinvestite, cu 25,2 la sută, față de trimestrul I 2022.

În trimestrul I 2023, soldul veniturilor primare a fost excedentar datorită majorării intrărilor de venituri din investiții, gestiunea activelor de rezervă și remunerarea salariaților.

Diagrama 12. Evoluția veniturilor primare

1.4. Balanța veniturilor secundare

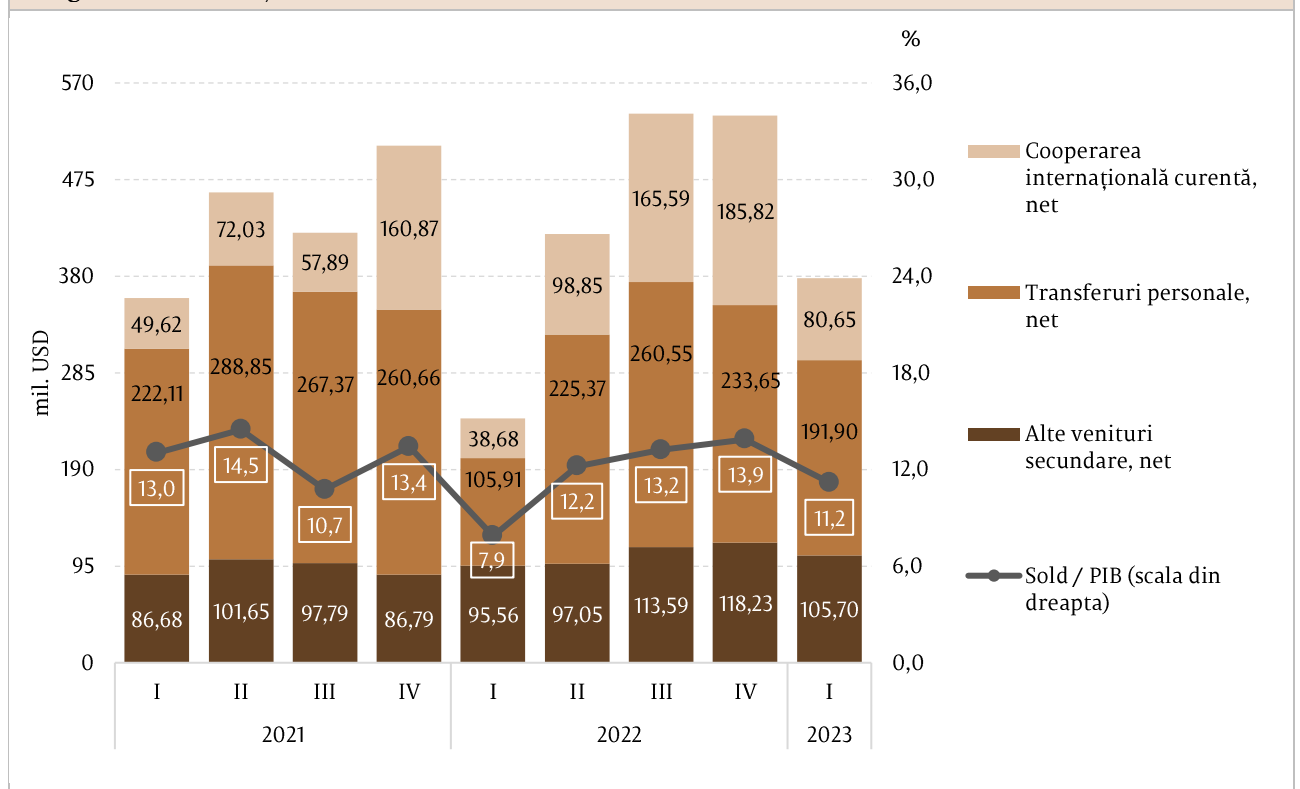
În trimestrul I 2023, *veniturile secundare* au înregistrat o creștere a excedentului, comparativ cu trimestrul I 2022, cu 57,5 la sută, până la 378,25 mil. USD, ca urmare a majorării semnificative a intrărilor, care au constituit 480,91 mil. USD (+71,37 mil. USD), în timp ce ieșirile, în valoare de 102,66 mil. USD, s-au micșorat (-66,73 mil. USD), (diagrama 13).

Majorarea excedentului veniturilor secundare s-a datorat creșterii intrărilor în sectorul privat, cu 14,2 la sută, precum și cele ale administrației publice, care au sporit cu 54,9 la sută, comparativ cu perioada similară a anului precedent.

Transferurile personale primite din exterior de rezidenți au crescut cu 13,1 la sută și au constituit 266,39 mil. USD, în timp ce ieșirile acestora s-au micșorat cu 42,5 la sută (până la 74,49 mil. USD).

În trimestrul I 2023, majorarea excedentului veniturilor secundare a fost rezultatul creșterii intrărilor și scăderii ieșirilor.

Diagrama 13. Evoluția veniturilor secundare

În contextul regional curent, un articol important care a impactat evoluția veniturilor secundare, îl reprezintă cooperarea internațională curentă. Astfel, intrările din cooperarea internațională curentă înregistrate la sectorul administrației publice, în trimestrul I 2023, au constituit 40,78 mil. USD, fiind în creștere cu 76,3 la sută față de situația din trimestrul I 2022. Totodată, este important de menționat, că după ce în anul 2022 s-au majorat de la 23,13 mil. USD în trimestrul I 2022, până la 138,61 mil. USD în trimestrul IV 2022, acestea s-au redus în trimestrul I 2023.

Remiteri personale (articol suplimentar la balanța de plăți)

Remiterile personale⁶ primite de rezidenții Republicii Moldova (credit), în trimestrul I 2023, s-au majorat cu 11,1 la sută, comparativ cu perioada similară a anului precedent, până la 464,32 mil. USD, ceea ce reprezintă 13,7 la sută raportat la PIB. Această evoluție s-a datorat, în special, creșterii transferurilor personale (+30,87 mil. USD), (tabelul 7).

Remiterile personale plătite nerezidenților (debit) au scăzut din cauza micșorării tranferurilor personale (-55,11 mil. USD) și a transferurilor de capital între gospodăriile populației (-23,49 mil. USD).

Tabelul 7. Remiterile personale, pe componente

	2021				2022				2023	2023 I /	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	2022 I	
	mil. USD										%
Credit, dintre care:	469,63	521,47	523,12	545,11	417,77	525,29	534,75	507,97	464,32	111,1	
Transferuri personale	262,33	335,15	321,70	312,38	235,52	326,88	336,11	304,82	266,39	113,1	
Remunerarea netă a salariaților	195,51	167,64	181,70	213,92	164,85	186,81	176,71	182,03	180,58	109,5	
Transferuri de capital între gospodăriile populației	11,79	18,68	19,72	18,81	17,40	11,60	21,93	21,12	17,35	99,7	
Debit, dintre care:	90,51	102,49	120,21	114,87	180,66	146,87	121,16	116,61	108,37	60,0	
Transferuri personale	40,22	46,30	54,33	51,72	129,61	101,51	75,56	71,17	74,49	57,5	
Remunerarea netă a salariaților	20,27	21,82	23,89	24,79	20,19	23,18	24,62	27,13	26,52	131,4	
Transferuri de capital între gospodăriile populației	30,02	34,37	41,99	38,36	30,86	22,18	20,98	18,31	7,36	23,8	
Sold, dintre care:	379,12	418,98	402,91	430,24	237,11	378,42	413,59	391,36	355,95	150,1	
Transferuri personale	222,11	288,85	267,37	260,66	105,91	225,37	260,55	233,65	191,90	181,2	
Remunerarea netă a salariaților	175,24	145,82	157,81	189,13	144,66	163,63	152,09	154,9	154,06	106,5	
Transferuri de capital între gospodăriile populației	-18,23	-15,69	-22,27	-19,55	-13,46	-10,58	0,95	2,81	9,99	-	
Remiteri personale: Ct, % la	17,1	16,3	13,3	14,4	13,7	15,2	13,1	13,1	13,7	-	

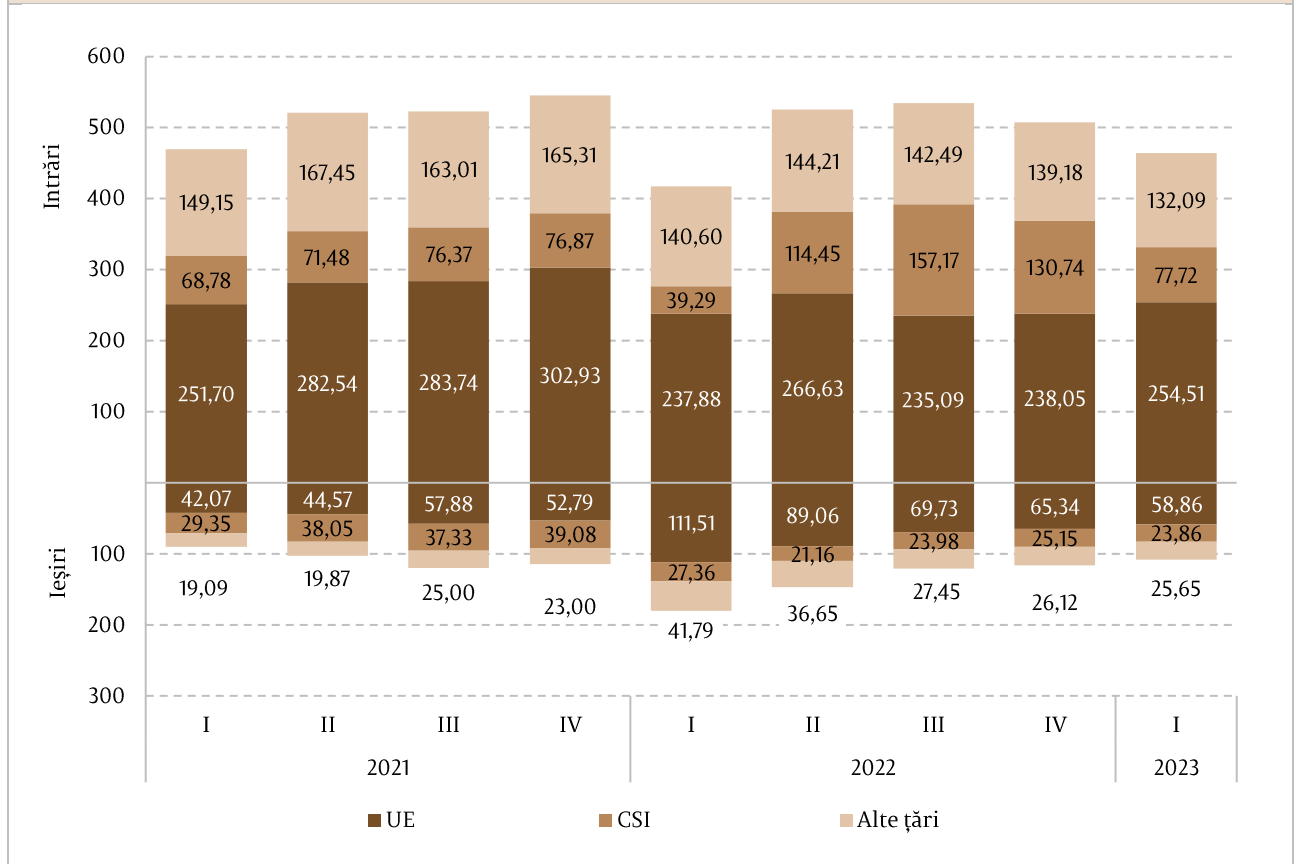
Din punct de vedere geografic, creșterea intrărilor a fost determinată de majorarea, de 2,0 ori, a celor provenite din *CSI*, care au avut o pondere de 16,7 la sută din total; cele din *UE* au sporit cu 7,0 la sută și au avut ponderea majoră, de 54,8 la sută, din totalul intrărilor de remiteri personale. În același timp, remiterile din *alte țări* s-au micșorat cu 6,1 la sută și au deținut o pondere de 28,5 la sută din total (diagrama 14).

Totodată, diminuarea ieșirilor a fost determinată de micșorarea cu 47,2 la sută, a celor către *UE*, care au deținut ponderea majoră, de 54,3 la sută din total, a celor către *alte țări* – cu 38,6 la sută, care au constituit 23,7 la sută din total, a celor către *CSI* cu 12,8 la sută, cărora le-a revenit o pondere de 22,0 la sută din totalul ieșirilor de remiteri personale.

⁶ Remiterile personale reprezintă un articol suplimentar la balanța de plăți și reflectă valoarea remunerării nete a salariaților (excluzând cheltuielile lucrătorilor suportate în țara de prestare a muncii și unele taxe și impozite achitate de rezidenți peste hotare), a transferurilor personale și a celor de capital între gospodăriile casnice, indiferent de sursa de proveniență a acestora.
 Adresa: Bulevardul Grigore Vieru nr. 1, MD-2005, Chișinău, Republica Moldova
 Tel: (+373) 22 822 410, Fax: (+373) 22 220 591, email: official@bnm.md, web: www.bnm.md

Din punct de vedere geografic, majorarea intrărilor de remiteri personale s-a datorat celor provenite din CSI, în timp ce ieșirile acestora s-a diminuat, în special, din cauza celor către UE.

Diagrama 14. Distribuția geografică a remiterilor personale (mil. USD)

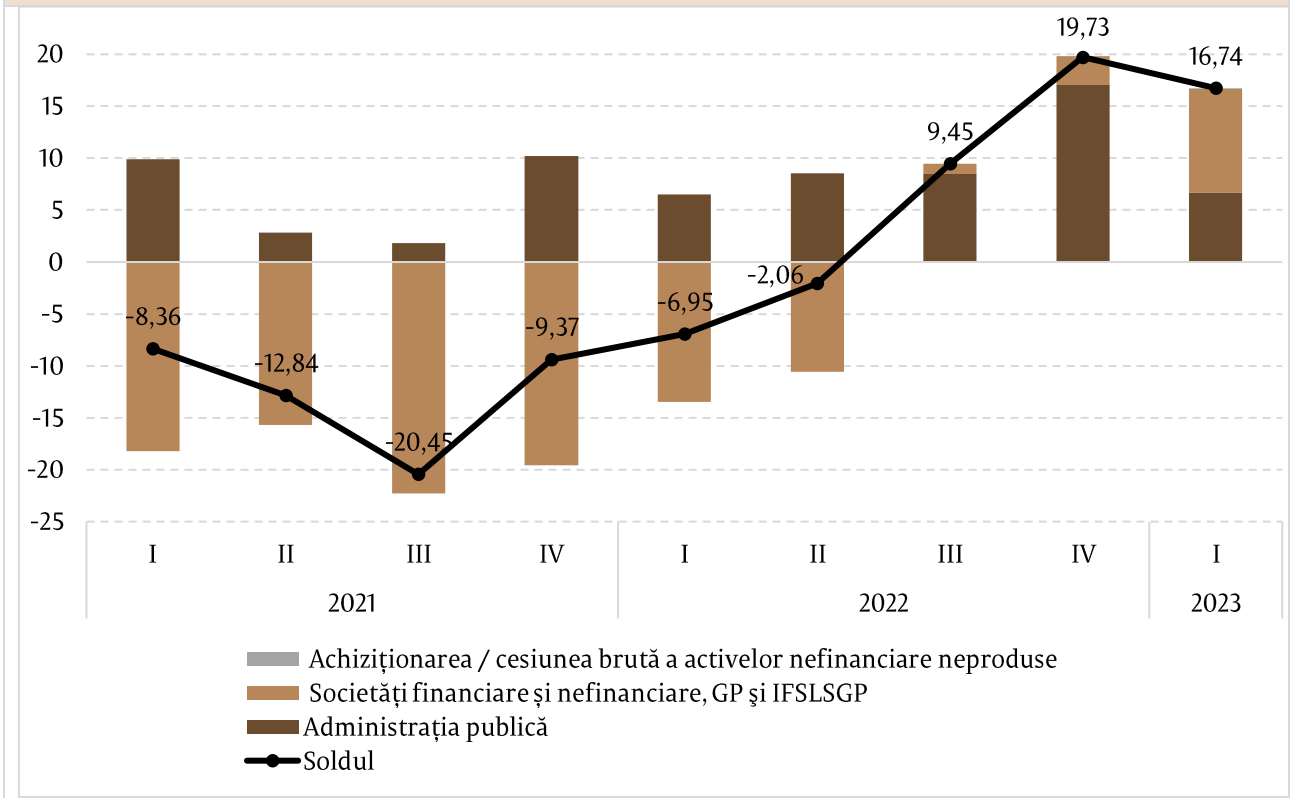

2. Contul de capital

Contul de capital a consemnat, în trimestrul I 2023, încasări nete în valoare de 16,74 mil. USD, comparativ cu perioada similară a anului precedent când acesta a înregistrat plăți nete de 6,95 mil. USD. Soldul contului de capital a fost determinat de intrările nete de capital înregistrate în sectorul privat (9,99 mil. USD), în timp ce intrările de asistență tehnică din exterior primită de administrația publică pentru finanțarea proiectelor investiționale au constituit 6,69 mil. USD (diagrama 15).

În trimestrul I 2023, creșterea soldului contului de capital s-a datorat majorării intrărilor de capital, în timp ce ieșirile acestuia s-au micșorat.

Diagrama 15. Contul de capital - principalele componente (mil. USD)

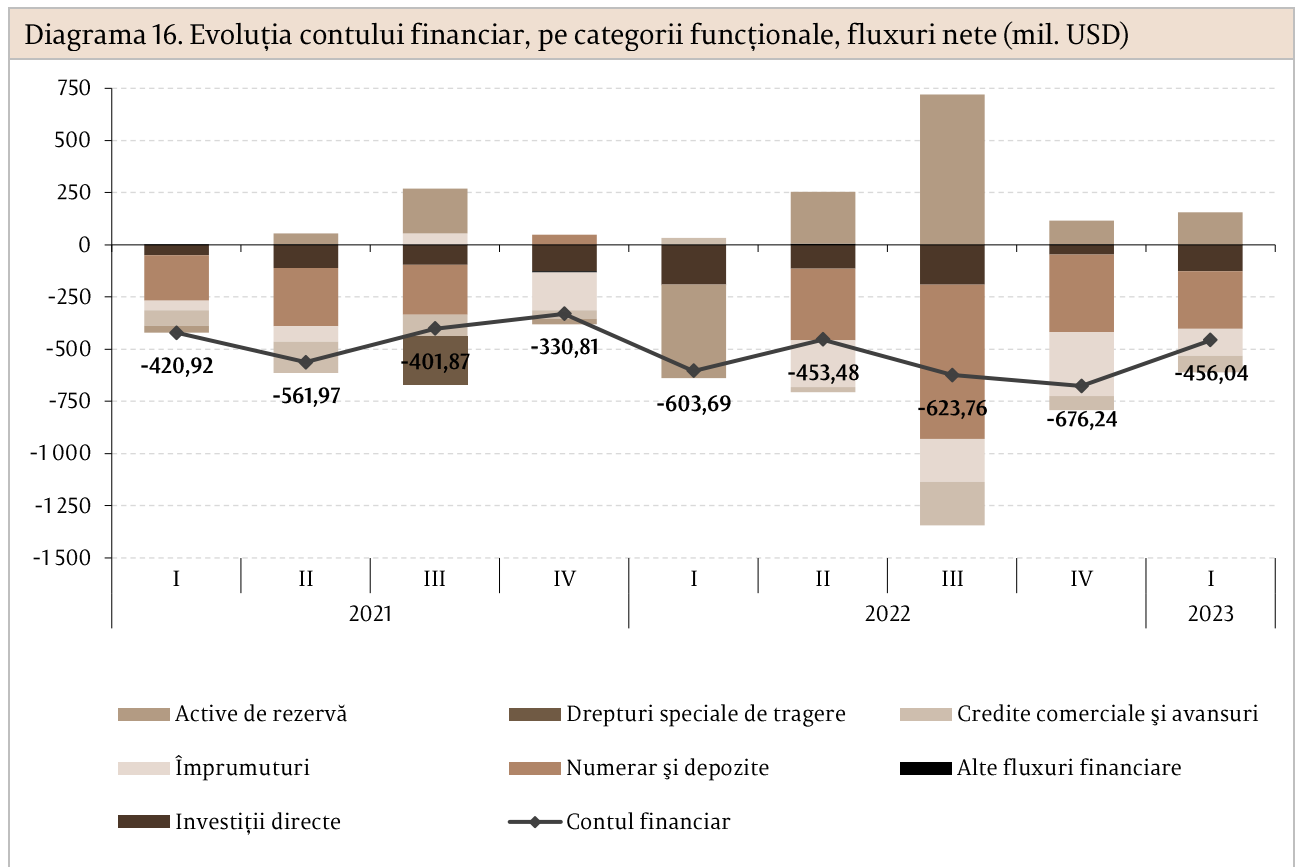

3. Contul financiar

Contul financiar al bilanței de plăți a înregistrat intrări nete de capital în valoare de 456,04 mil. USD, ca urmare a creșterii nete a pasivelor față de cele ale nerezidenților generate de tranzacțiile efective, în sumă de 405,83 mil. USD, în timp ce activele financiare externe s-au diminuat cu 50,21 mil. USD, în valoare netă (diagrama 16).

Astfel, contul financiar a consemnat, în trimestrul I 2023, o creștere a *activelor de rezervă*. Concomitent, se atestă diminuarea activelor sub formă de *numerar și depozite*, în special ale altor sectoare, care reprezintă intrări nete de capital și care au reprezentat principala sursă de finanțare a deficitului contului curent (tabelul 8).

Principala sursă de finanțare a deficitului de cont curent, în trimestrul I 2023, au fost intrările nete de capital sub formă de numerar și depozite.

Notă: (+) ieșiri nete, (-) intrări nete de capital

Tabelul 8. Sursele de acoperire a necesarului net de finanțare, fluxuri financiare nete, % PIB

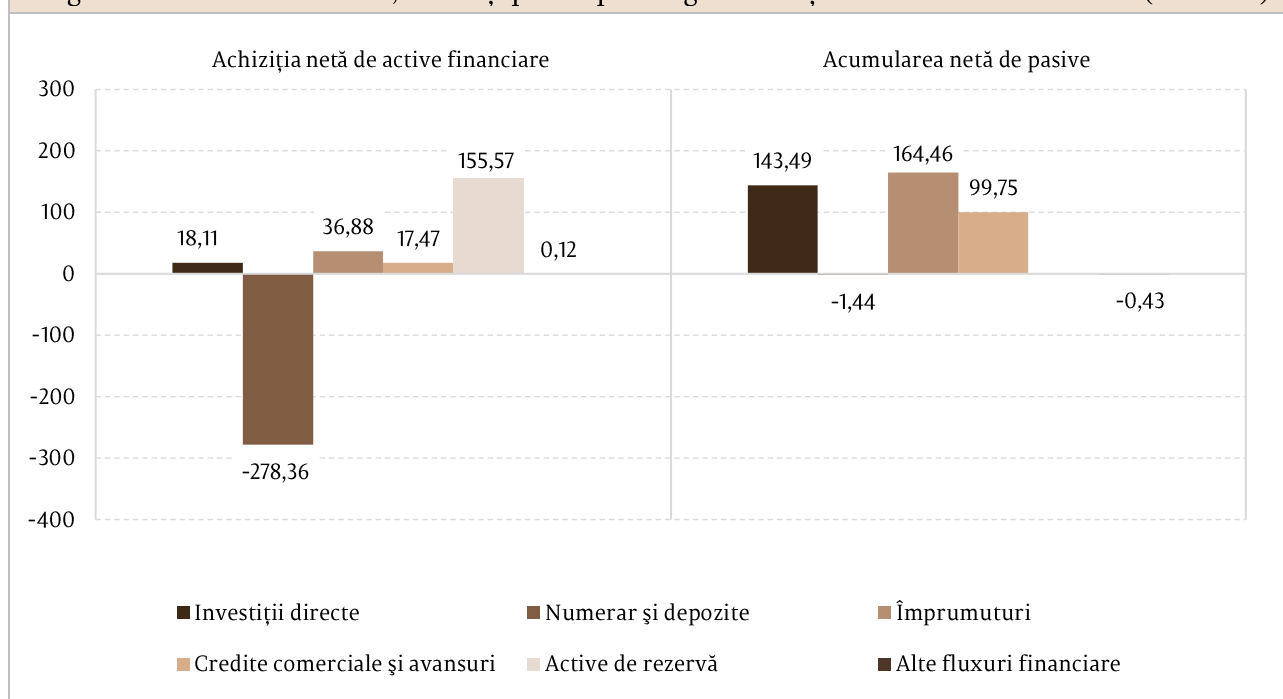
	2021				2022				2023
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Contul financiar	-15,3	-17,6	-10,2	-8,7	-19,8	-13,1	-15,3	-17,4	-13,5
Investiții directe, dintre care:	-1,8	-3,4	-2,4	-3,3	-6,1	-3,3	-4,6	-1,2	-3,7
Participații și acțiuni, altele decât reinvestirea profiturilor	0,4	-0,9	-1,1	-0,3	-0,9	-0,3	-0,2	-0,2	-0,4
Reinvestirea profiturilor	-2,1	-1,8	-1,2	-2,3	-4,3	-4,2	-2,4	-2,4	-2,9
Instrumente de natura datoriei	-0,1	-0,7	-0,2	-0,7	-0,9	1,2	-2,1	1,5	-0,4
Investiții de portofoliu și derivate financiare	0,0	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Alte investiții, dintre care:	-12,2	-15,8	-13,3	-4,5	0,9	-17,0	-28,3	-19,2	-14,4
Numerar și depozite	-7,9	-8,7	-6,1	1,3	0,0	-10,0	-18,1	-9,5	-8,2
Împrumuturi	-1,6	-2,3	1,3	-4,8	-0,1	-6,5	-5,0	-8,0	-3,8
Credite comerciale și avansuri	-2,7	-4,8	-2,6	-1,0	1,1	-0,8	-5,1	-1,7	-2,4
Drepturi speciale de tragere			6,0						
Modificarea activelor de rezervă	-1,3	1,6	5,5	-0,7	-14,6	7,2	17,6	3,0	4,6

Notă: (-) – intrări nete de capital, (+) – ieșiri nete de capital

Diminuarea netă a **activelor**, pe parcursul trimestrului I 2023, a fost determinată, în special, de scăderea activelor sub formă de *numerar și depozite* - cu 278,36 mil. USD.

Concomitent, *activele oficiale de rezervă* ale BNM s-au majorat cu 155,57 mil. USD, activele sub formă *împrumuturi* - cu 36,88 mil. USD, activele externe ale rezidenților sub formă de *investiții directe* în străinătate - cu 18,11 mil. USD, activele sub formă de *credite comerciale și avansuri* - cu 17,47 mil. USD și *investițiile de portofoliu* - cu 0,12 mil. USD (diagrama 17).

Micșorarea netă a activelor financiare a fost cauzată, în special, de numerar și depozite, în timp ce activele de rezervă s-au consolidat. Creșterea netă a pasivelor a fost determinată de evoluția împrumuturilor, investițiilor directe și a creditelor comerciale și avansurilor.

Diagrama 17. Contul financiar, active și pasive pe categorii funcționale în trimestrul I 2023 (mil. USD)

Creșterea netă a **pasivelor** financiare externe, în trimestrul I 2023, a fost determinată de intrările nete sub formă de *împrumuturi*, în valoare de 164,46 mil. USD (dintre care trageri – 254,81 mil. USD și rambursări – 90,35 mil. USD), (tabelul 9).

În trimestrul I 2023, *administrația publică* a înregistrat trageri nete în valoare de 158,07 mil. USD, iar *societățile nefinanciare, gospodăriile populației și instituțiile fără scop lucrativ* – de 12,75 mil. USD. *Alte societăți financiare* au efectuat rambursări nete – de 6,09 mil. USD, *băncile licențiate* – de 0,27 mil. USD.

*Administrația publică*⁷ a contractat împrumuturi externe noi în valoare de 184,42 mil. USD, principalul creditor fiind Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 148,83 mil. USD; Fondul Monetar Internațional – 27,76 mil. USD; Asociația Internațională de Dezvoltare – 6,63 mil. USD; Fondul Internațional pentru Dezvoltarea Agricolă – 0,65 mil. USD și alți creditori – 0,55 mil. USD (diagrama 18).

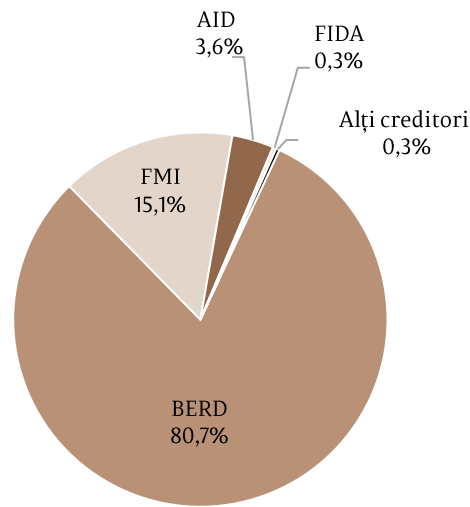
Tabelul 9. Împrumuturi externe (pasive), pe sectoare instituționale, valorificări și rambursări

	2021				2022								2023	
	III		IV		I		II		III		IV		I	
	valor.	ramb.	valor.	ramb.	valor.	ramb.	valor.	ramb.	valor.	ramb.	valor.	ramb.	valor.	ramb.
	mil. USD													
Împrumuturi	109,41	153,54	347,53	157,14	68,88	103,66	330,68	109,86	369,05	114,17	437,20	97,77	254,81	90,35
Banca centrală		12,76		7,92		6,25		8,41		3,84		5,67		
<i>termen lung</i>		12,76		7,92		6,25		8,41		3,84		5,67		
Administrația publică	25,40	45,96	183,50	23,46	24,93	32,36	181,96	24,60	277,44	26,88	315,01	31,94	184,42	26,35
<i>termen lung</i>	25,40	45,96	183,50	23,46	24,93	32,36	181,96	24,60	277,44	26,88	315,01	31,94	184,42	26,35
Societăți care acceptă depozite, exclusiv BC	8,84	2,64	36,39	7,44	8,98	3,16	57,31	10,07	30,97	29,13	71,34	10,85	5,36	5,63
<i>termen scurt</i>							26,30			25,60	0,10	0,10		
<i>termen lung</i>	8,84	2,64	36,39	7,44	8,98	3,16	31,01	10,07	30,97	3,53	71,24	10,75	5,36	5,63
Societăți nefinanciare, GP și IFSLSGP	32,78	58,28	68,79	56,58	22,12	40,49	48,69	47,72	21,60	26,72	21,43	24,46	33,08	20,33
<i>termen scurt</i>	6,67	2,90	8,48	5,35	0,87	0,45	3,77	7,95	1,74	0,45	1,21	0,75	2,30	1,59
<i>termen lung</i>	26,11	55,38	60,31	51,23	21,25	40,04	44,92	39,77	19,86	26,27	20,22	23,71	30,78	18,74
Alte societăți financiare	42,39	33,90	58,85	61,74	12,85	21,40	42,72	19,06	39,04	27,60	29,42	24,85	31,95	38,04
<i>termen scurt</i>							0,02						0,06	
<i>termen lung</i>	42,39	33,90	58,85	61,74	12,85	21,40	42,70	19,06	39,04	27,60	29,42	24,85	31,89	38,04

⁷ Notă: Valoarea împrumuturilor administrației publice la 30.06.2022 (181,96 mil. USD) include tranșele la creditele ECF și EFF primite în mai 2022 de la FMI (reflectate conform Îndrumarului metodologic al FMI Statistica DE, 2014 <https://www.imf.org/external/np/sta/ed/ed.htm> para 2.26); datele publicate de Ministerul Finanțelor privind soldul datoriei de stat la situația din 30.06.2022 nu includ aceste sume, ele fiind reflectate începând cu luna iulie 2022 (data intrării în vigoare a Legii nr. 7 din 21.01.2022 și Legii nr. 8 din 21.01.2022, care aproba atragerea de către Guvernul Republicii Moldova a împrumutului de stat extern din partea FMI).

În trimestrul I 2023, principalul creditor al administrației publice a fost Banca Europeană pentru Reconstrucție.

Diagrama 18. Principalii creditori ai administrației publice în trimestrul I 2023

La majorarea pasivelor au contribuit și cele sub formă de *investiții directe*, cu intrări nete de 143,49 mil. USD, ca urmare a reinvestirii profiturilor în valoare de 98,80 mil. USD, a participațiilor nete la capital și a acțiunilor în proprietatea nerezidenților de 25,49 mil. USD, dar și a creșterii nete a instrumentelor de natura datoriei față de investitorii străini direcți de 19,20 mil. USD (tabelul 10).

Pasivele sub formă de *credite comerciale și avansuri* ale altor sectoare au crescut cu 99,75 mil. USD, *derivatele financiare* - cu 0,62 mil. USD, iar pasivele nete sub formă de *numerar și depozite* s-au diminuat cu 1,44 mil. USD.

Tabelul 10. Investiții directe, intrări și ieșiri de capital (mil. USD)

	2022								2023	
	I		II		III		IV		I	
	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri	intrări	ieșiri
Investiții directe	263,89	76,91	220,01	106,54	252,14	62,46	204,85	158,32	195,46	70,08
Active	18,17	31,59	19,98	27,12	23,90	30,73	11,57	39,56	8,59	26,70
Pasive	245,72	45,32	200,03	79,42	228,24	31,73	193,28	118,76	186,87	43,38
<i>Participații la capital și acțiuni ale fondurilor de investiții, exceptând reinvestirea profiturilor</i>	62,65	24,61	18,96	1,53	27,22	7,25	47,53	20,34	41,68	16,19
<i>Reinvestirea profiturilor (+) / pierderi (-)</i>	132,12		143,70		97,70		94,83		98,80	
<i>Instrumente de natura datoriei</i>	50,95	20,71	37,37	77,89	103,32	24,48	50,92	98,42	46,39	27,19

Notă: Achiziția activelor financiare se reflectă pe debit la ieșiri, iar retragerea activelor financiare - pe credit la intrări. Acumularea pasivelor se reflectă pe credit la intrări, iar stingerea pasivelor - pe debit la ieșiri.

II. Poziția investițională internațională la 31.03.2023 (date provizorii)

Poziția investițională internațională (PII) a Republicii Moldova, la 31.03.2023, a totalizat -6 437,84 mil. USD (sau -43,5 la sută raportat la PIB), soldul net debitor aprofundându-se, cu 6,6 la sută, față de situația de la sfârșitul anului 2022 (tabelul 11).

Tabelul 11. Indicatorii principali aferenți poziției investiționale internaționale (MBP6)

	31.03.2021	30.06.2021	30.09.2021	31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022	31.03.2023	31.03.2023 / 31.12.2022
	mil. USD									%
Poziția investițională internațională netă	-4 808,30	-5 101,71	-5 199,49	-5 218,42	-5 628,61	-5 720,57	-5 673,92	-6 041,22	-6 437,84	106,6
Active	5 974,30	5 999,90	6 231,01	6 448,98	6 056,83	5 874,48	6 187,45	6 472,65	6 720,99	103,8
Pasive	10 782,60	11 101,61	11 430,50	11 667,40	11 685,44	11 595,05	11 861,37	12 513,87	13 158,83	105,2
Activele oficiale de rezervă	3 707,68	3 774,38	3 961,82	3 901,88	3 432,43	3 616,39	4 227,54	4 474,17	4 679,35	104,6
Investițiile directe, pasive	4 599,02	4 685,05	4 787,85	4 801,48	4 893,73	4 804,42	4 892,16	4 926,40	5 212,42	105,8
Împrumuturi (fără cele intragrup), pasive	4 060,16	4 170,06	4 078,41	4 203,62	4 119,38	4 195,57	4 253,45	4 834,37	5 070,62	104,9
	%									p.p.
PII / PIB	-40,5	-40,3	-39,6	-38,1	-40,3	-40,2	-39,4	-41,6	-43,5	-1,9
Activele externe / pasivele externe	55,4	54,0	54,5	55,3	51,8	50,7	52,2	51,7	51,1	-0,6
Ponderele ISD în stocul pasivelor externe	42,7	42,2	41,9	41,2	41,9	41,4	41,2	39,4	39,6	0,2
Ponderele împrumuturilor (fără împrumuturile intragrup) în stocul pasivelor externe	37,7	37,6	35,7	36,0	35,3	36,2	35,9	38,6	38,5	-0,1

Poziția activelor financiare externe a totalizat 6 720,99 mil. USD, majorându-se cu 3,8 la sută de la începutul anului, iar a pasivelor – 13 158,83 mil. USD, în creștere cu 5,2 la sută. Raportul dintre poziția activelor și pasivelor externe a constituit 51,1 la sută (-0,6 p.p. față de 31.12.2022).

Tabelul 12. Poziția investițională internațională (MBP6), la 31.03.2023 (mil. USD)

	Poziția la 31.12.2022	Modificări care reflectă:					Poziția la 31.03.2023
		dinamica totală	fluxul din BP	schimbări de preț	fluctuația ratei de schimb	alte schimbări	
Poziția investițională internațională (netă)	-6 041,22	-396,62	-456,04	-115,22	-94,55	269,19	-6 437,84
Active	6 472,65	248,34	-50,21	15,33	42,50	240,72	6 720,99
Investiții directe	404,40	18,22	18,11		0,11		422,62
Investiții de portofoliu	13,83	0,12	0,12				13,95
Derivate financiare	4,00						4,00
Alte investiții	1 576,25	24,82	-224,01		8,11	240,72	1 601,07
Active de rezervă*	4 474,17	205,18	155,57	15,33	34,28		4 679,35
Pasive	12 513,87	644,96	405,83	130,55	137,05	-28,47	13 158,83
Investiții directe	4 926,40	286,02	143,49	130,55	40,80	-28,82	5 212,42
Investiții de portofoliu	24,67	-0,17	-0,20		0,03		24,50
Derivate financiare	4,59	0,62	0,62				5,21
Alte investiții	7 558,21	358,49	261,92		96,22	0,35	7 916,70

Notă: Pentru evaluarea pozițiilor se utilizează cross-cursurile oficiale de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA, la sfârșit de perioadă

* fluxuri evaluate la rata de schimb zilnică

Poziția activelor financiare a fost influențată în sensul majorării de alte schimbări (240,72 mil. USD), de fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA (42,50 mil. USD) și de modificarea prețurilor instrumentelor financiare (15,33 mil. USD), în timp ce fluxul

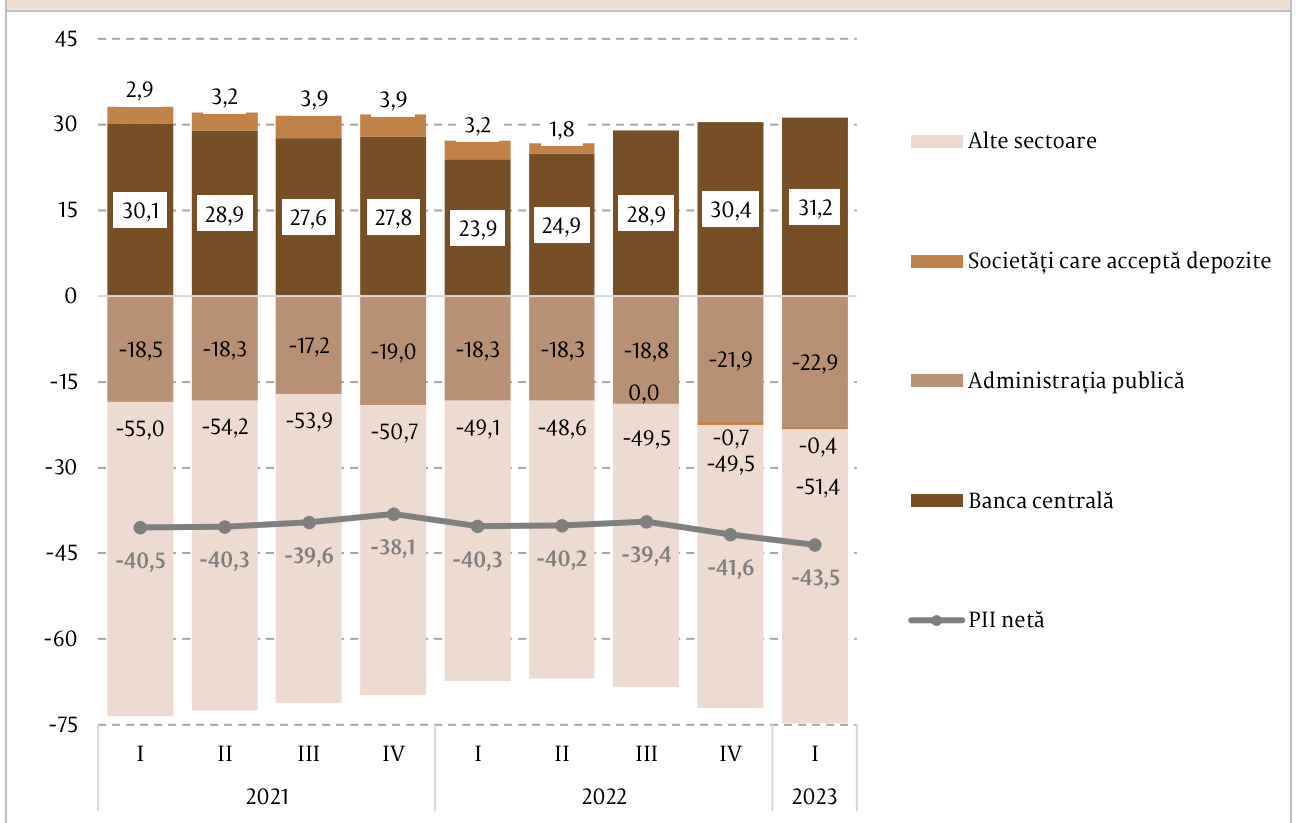
negativ înregistrat în balanța de plăți (-50,21 mil. USD) au influențat poziția activelor în sensul scăderii (tabelul 12).

Poziția *pasivelor* a fost determinată de fluxul pozitiv înregistrat în balanța de plăți (405,83 mil. USD), de fluctuația ratelor de schimb ale valutelor originale față de dolarul SUA (137,05 mil. USD) și de modificarea prețurilor instrumentelor financiare (130,55 mil. USD). În același timp, alte schimbări (-28,47 mil. USD) au influențat poziția pasivelor în sensul scăderii.

Din punctul de vedere al structurii PII pe sectoare instituționale, BNM a înregistrat creșterea poziției creditoare nete relative la PIB. Aprofundarea pozițiilor debitoare nete față de nerezidenți ale administrației publice precum și ale altor sectoare (alte societăți financiare, societăți nefinanciare, gospodăriile populației și instituțiile fără scop lucrativ) a determinat înrăutățirea poziției lor debitoare relative la PIB (diagrama 19).

La 31.03.2023, soldul net debitor al poziției investiționale internaționale relativ la PIB s-a aprofundat față de 31.12.2022, ca urmare a diminuării poziției nete debitoare a altor sectoare cu -1,9 p.p., până la 51,4 la sută în PIB, precum și a administrației publice cu -1,0 p.p., până la -22,9 la sută în PIB.

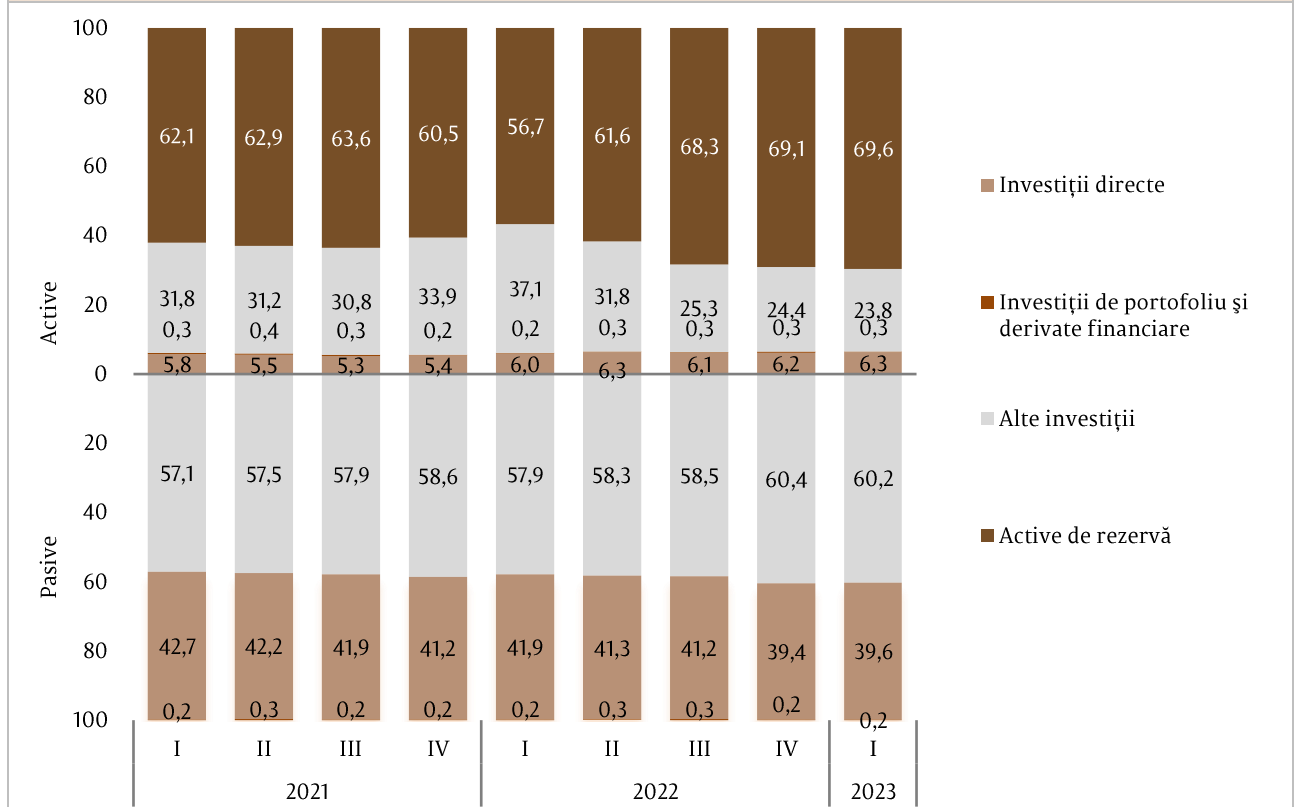
Diagrama 19. Poziția investițională internațională net, la sfârșitul perioadei, pe sectoare instituționale, % la PIB

Din punctul de vedere al structurii PII pe categorii funcționale, majorarea poziției **activelor** financiare externe, în trimestrul I 2023, a fost influențată de creșterea poziției *activelor de rezervă* cu 4,6 la sută, a *investițiilor directe* – cu 4,5 la sută, dar și a *altor investiții* – cu 1,6 la sută, dintre care cele sub formă de *împrumuturi* au crescut cu 17,9 la sută, iar *creditele comerciale și avansurile* – cu 2,8 la sută. Totodată, poziția *investițiilor de portofoliu* a crescut cu 0,7 la sută (diagrama 20).

Activele de rezervă s-au evidențiat prin deținerea ponderii predominante în totalul activelor financiare, în timp ce alte investiții și investițiile directe dețin ponderi semnificative în totalul pasivelor.

Diagrama 20. Structura activelor financiare și pasivelor externe, pe categorii funcționale, la sfârșitul perioadei (%)

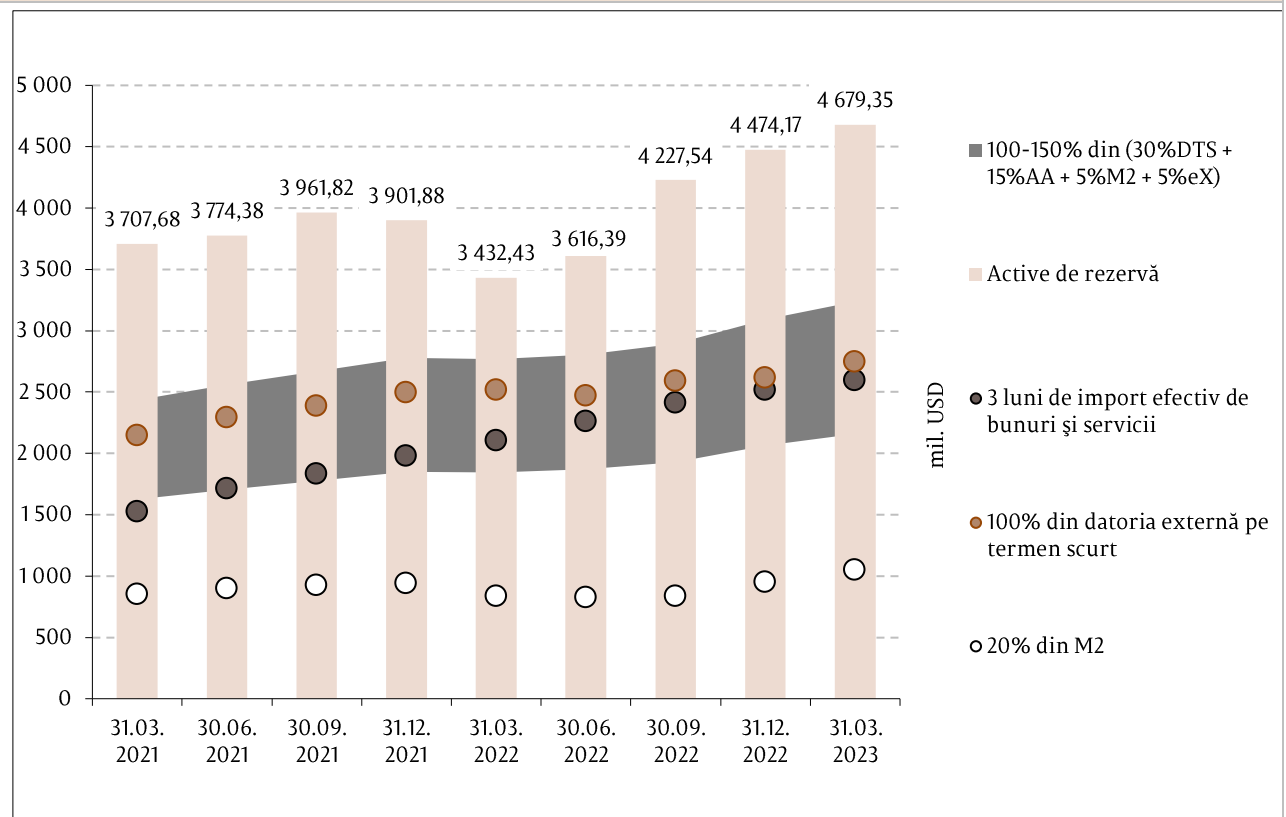

Poziția *activelor oficiale de rezervă* a constituit 4 679,35 mil. USD la 31.03.2023, ceea ce corespunde tuturor criteriilor de suficiență:

- (i) acoperirea a cel puțin 3 luni de importuri de bunuri și servicii (au acoperit 5,4 luni de import efectiv);
- (ii) acoperirea integrală prin rezerve a datoriei externe pe termen scurt (au acoperit 170,6 la sută);
- (iii) acoperirea a 20,0 la sută din masa monetară M2 (au acoperit 89,3 la sută);
- (iv) acoperirea a 100-150 la sută din suma: 30 la sută din datoria externă pe termen scurt + 15,0 la sută din alte angajamente externe + 5,0 la sută din M2 + 5,0 la sută din exporturi de bunuri și servicii (au acoperit 216,6 la sută), (diagrama 21).

La 31.03.2023, poziția activelor oficiale de rezervă s-a majorat comparativ cu 31.12.2022 și corespunde tuturor criteriilor de suficiență.

Diagrama 21. Indicatorii suficienței activelor oficiale de rezervă

Notă: Criteriile se bazează pe recomandările FMI din "Assessing Reserve Adequacy - Specific Proposals", aprilie 2015
<http://www.imf.org/external/np/pp/eng/2014/121914.pdf>

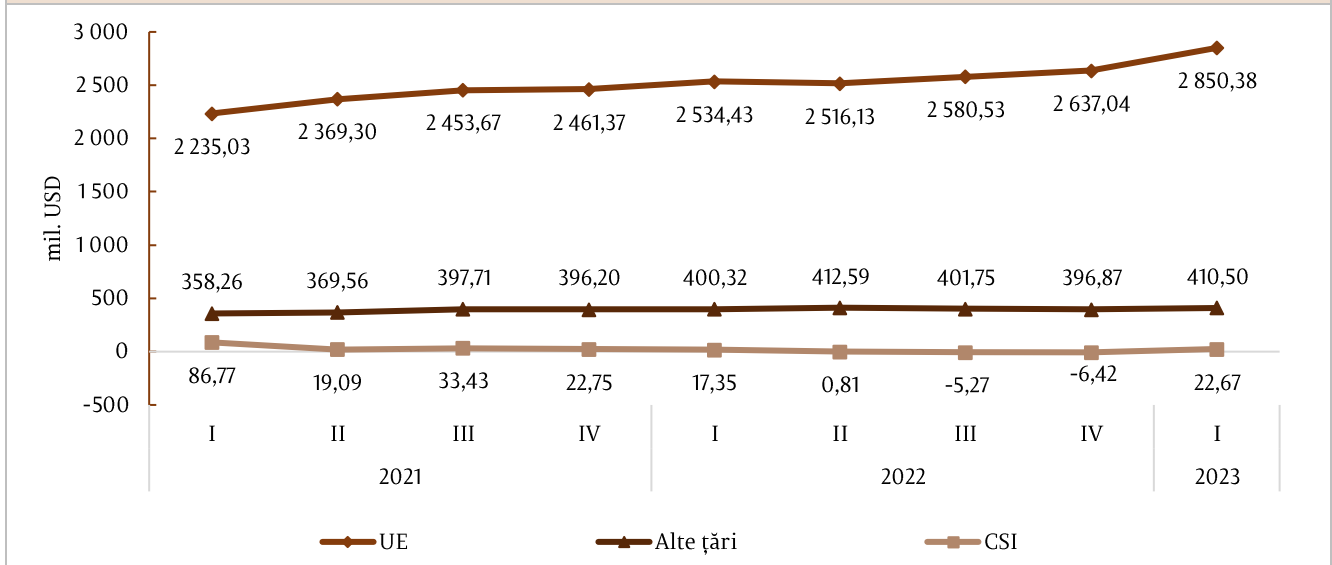
Evoluția poziției **pasivelor** a fost condiționată de creșterea cu 4,7 la sută a angajamentelor sub formă de **alte investiții**, ele deținând ponderea majoră (60,2 la sută) în pasivele externe ale țării. Alte investiții au constat în proporție de 64,1 la sută din **împrumuturi**, 27,8 la sută – **credite comerciale și avansuri**, 4,8 la sută – **drepturi speciale de tragere**, 2,6 la sută – **numerar și depozite** și 0,7 la sută – **alte pasive**.

Totodată, angajamentele sub formă de **investiții directe**, care dețin 39,6 la sută din angajamentele externe ale țării, s-au majorat cu 5,8 la sută comparativ cu 31.12.2022. Poziția investițiilor directe în capitalul propriu a însumat 3 283,56 mil. USD (+8,5 la sută comparativ cu 31.12.2022), iar a instrumentelor de natura datoriei – 1 928,86 mil. USD (+1,6 la sută).

În distribuția geografică a investițiilor directe sub formă de participații și acțiuni acumulate, cele din țările UE s-au majorat cu 8,1 la sută, deținând ponderea majoră, de 86,8 la sută, iar cele din alte țări au crescut cu 3,4 la sută, deținând 12,5 la sută. În același timp, investițiile directe sub formă de participații și acțiuni provenite din CSI au crescut, în trimestrul I 2023, până la 22,67 mil. USD față de -6,42 mil. USD consemnat la 31.12.2022 (diagrama 22).

Pozițiile investițiilor directe sub formă de participații și acțiuni provenite din toate regiunile s-au majorat față de 31.12.2022.

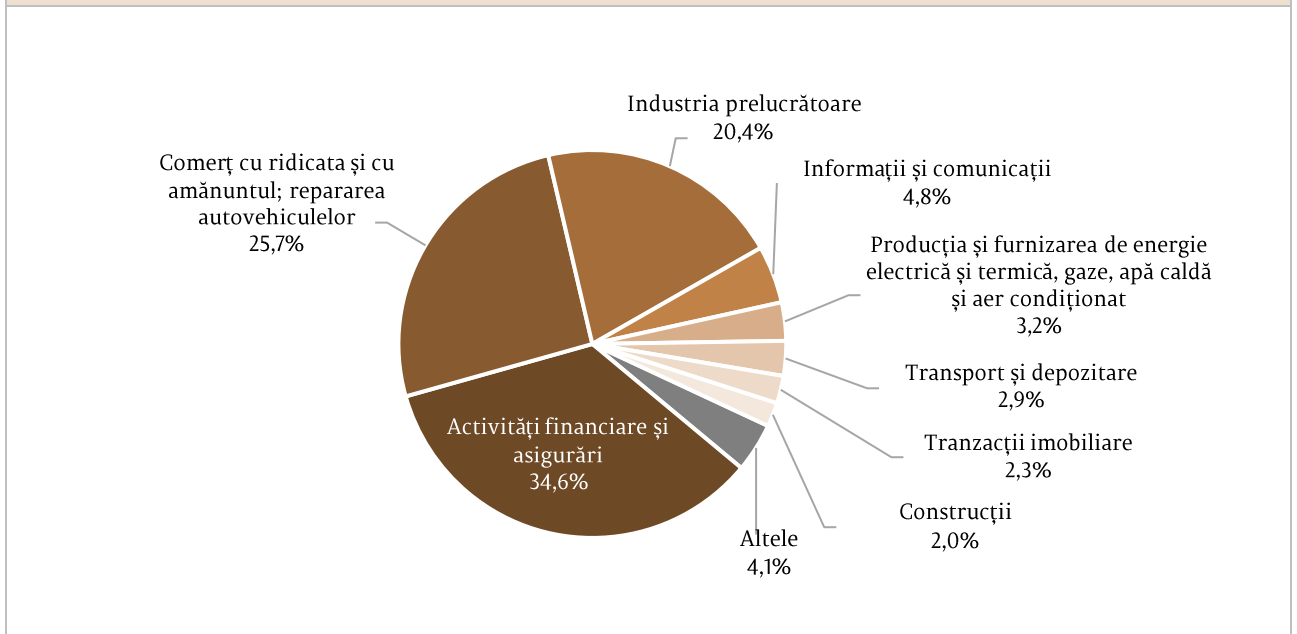
Diagrama 22. Poziția investițiilor directe*, capital propriu, pe zone geografice, la sfârșitul perioadei

* poziții calculate conform valorii de bilanț, distribuția pe țări în baza investitorului nemijlocit

Activitățile financiare și asigurările, comerțul cu ridicata și cu amănuntul și industria prelucrătoare au fost sectoarele care au continuat să dețină ponderile cele mai mari în poziția pasivelor sub formă de investiții directe (capital propriu).

Diagrama 23. Investițiile directe, capital propriu acumulat la 31.03.2023, pe activități economice (conform CAEM-2)

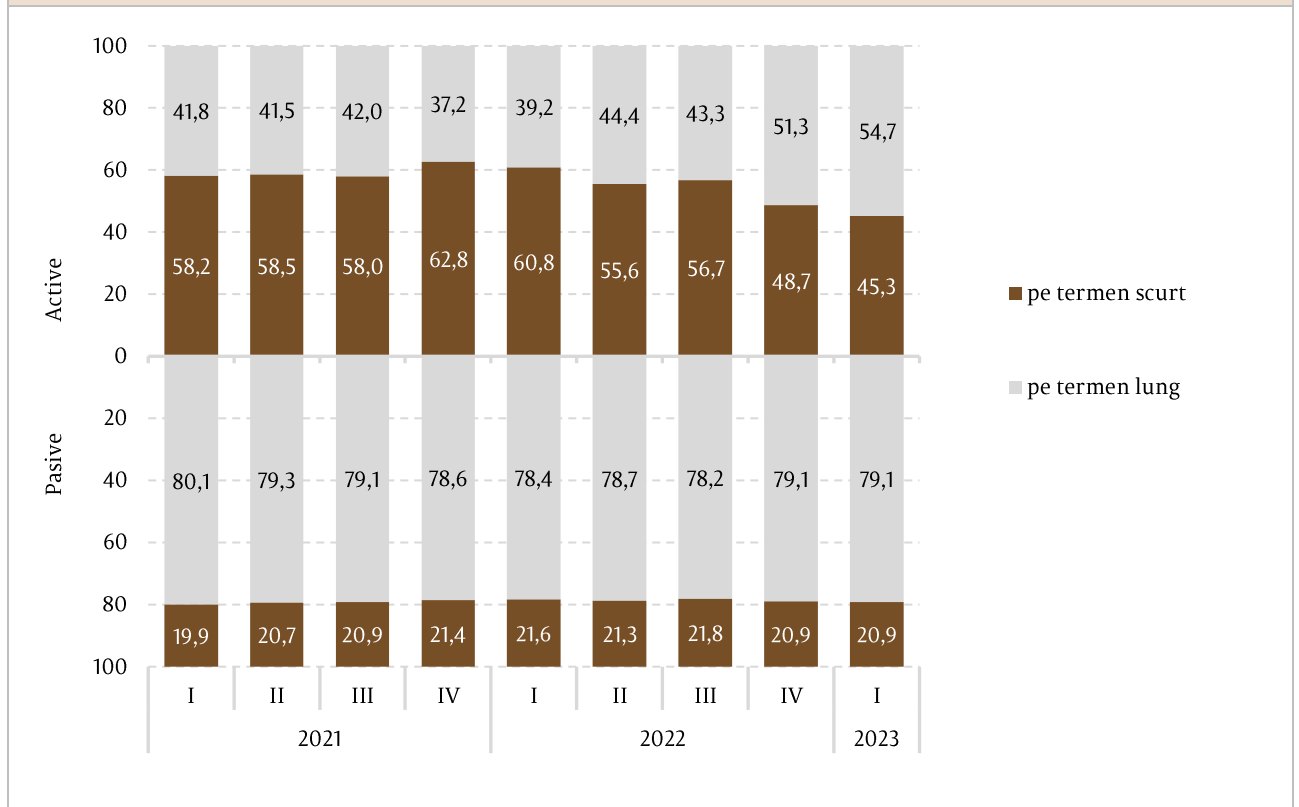
Notă: Date estimate

În structura pe scadențe a *activelor financiare*, raportul dintre activele pe termen lung și cele pe termen scurt reprezintă 1,2 (diagrama 24). Astfel, în totalul *creanțelor* predomină cele *pe termen lung*, cu o pondere de 54,7 la sută, alcătuite, în mare parte, din active de rezervă (numerar și depozite, aur monetar) – 79,5 la sută, investiții directe – 10,9 la sută și alte investiții - 9,2 la sută. Structura *pasivelor* externe arată prevalența considerabilă a angajamentelor pe termen lung

(79,1 la sută), în timp ce pasivele *pe termen scurt* dețin o pondere de 20,9 la sută. Raportul dintre *pasivele* pe termen lung și cele pe termen scurt este de 3,8.

Ponderea majoră atât în structura activelor financiare, cât și în structura pasivelor revine celor pe termen lung.

Diagrama 24. Structura activelor financiare și pasivelor externe, pe scadențe, la sfârșitul perioadei (%)

III. Datoria externă brută la 31.03.2023 (date provizorii)

Datoria externă brută a Republicii Moldova, pe parcursul trimestrului I 2023, a crescut cu 4,1 la sută și la 31.03.2023 a totalizat 9 846,19 mil. USD (tabelul 13).

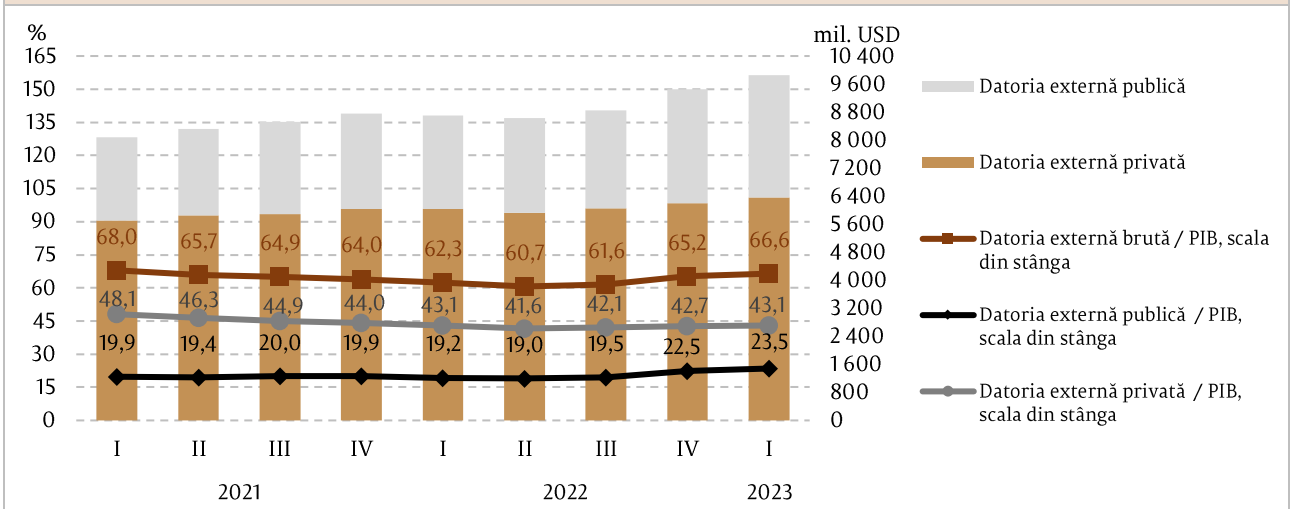
Raportul datoriei externe brute la PIB a constituit 66,6 la sută, fiind cu 1,4 p.p. mai mare față de 31.12.2022 (diagrama 25).

Tabelul 13. Datoria externă brută (MBP6) pe sectoare instituționale și pe scadențe (originale) (mil. USD)

	31.12. 2021	31.03. 2022	30.06. 2022	30.09. 2022	31.12. 2022	31.03. 2023	31.03.2023 / 31.12.2022
Administrația publică	2 606,58	2 561,25	2 606,87	2 705,66	3 172,85	3 385,16	106,7
Pe termen scurt	0,12	0,11	0,11	0,59	0,68	0,78	114,7
Pe termen lung	2 606,46	2 561,14	2 606,76	2 705,07	3 172,17	3 384,38	106,7
dintre care datoria UAT	20,37	19,70	20,05	17,98	31,55	31,67	100,4
Banca centrală	92,39	85,16	73,87	66,88	63,98	64,69	101,1
Pe termen lung	92,39	85,16	73,87	66,88	63,98	64,69	101,1
Societăți care acceptă depozite, exclusiv banca centrală	342,66	353,25	394,63	433,47	505,00	522,41	103,4
Pe termen scurt	158,57	165,76	194,12	217,87	210,72	222,89	105,8
Pe termen lung	184,09	187,49	200,51	215,60	294,28	299,52	101,8
Alte sectoare	3 795,47	3 763,41	3 686,21	3 733,82	3 817,05	3 945,07	103,4
Pe termen scurt	2 089,70	2 097,28	2 028,56	2 112,54	2 143,35	2 246,02	104,8
Pe termen lung	1 705,77	1 666,13	1 657,65	1 621,28	1 673,70	1 699,05	101,5
<i>Alte societăți financiare</i>	<i>284,60</i>	<i>279,49</i>	<i>302,34</i>	<i>313,41</i>	<i>319,51</i>	<i>302,75</i>	<i>94,8</i>
Pe termen scurt	30,08	33,52	32,73	32,36	33,89	23,28	68,7
Pe termen lung	254,52	245,97	269,61	281,05	285,62	279,47	97,8
<i>Societăți nefinanciare</i>	<i>3 448,01</i>	<i>3 420,83</i>	<i>3 320,01</i>	<i>3 355,26</i>	<i>3 431,33</i>	<i>3 574,35</i>	<i>104,2</i>
Pe termen scurt	2 057,98	2 062,02	1 993,80	2 077,76	2 106,80	2 219,78	105,4
Pe termen lung	1 390,02	1 358,80	1 326,20	1 277,49	1 324,52	1 354,56	102,3
dintre care datoria corporațiilor publice	32,03	31,54	28,86	26,39	26,78	27,12	101,3
Gospodăriile populației și IFSLSGP	62,86	63,09	63,86	65,15	66,21	67,97	102,7
Pe termen scurt	1,64	1,74	2,03	2,42	2,66	2,96	111,3
Pe termen lung	61,23	61,36	61,84	62,74	63,56	65,02	102,3
Investiții directe: creditarea intragrup	1 921,15	1 941,62	1 874,87	1 915,15	1 898,92	1 928,86	101,6
Pe termen scurt	248,35	250,32	243,52	255,06	260,06	273,85	105,3
Pe termen lung	1 672,80	1 691,30	1 631,35	1 660,09	1 638,86	1 655,01	101,0
TOTAL	8 758,25	8 704,69	8 636,45	8 854,98	9 457,80	9 846,19	104,1

Pe parcursul trimestrului I 2023, raportul datoriei externe brute la PIB s-a majorat.

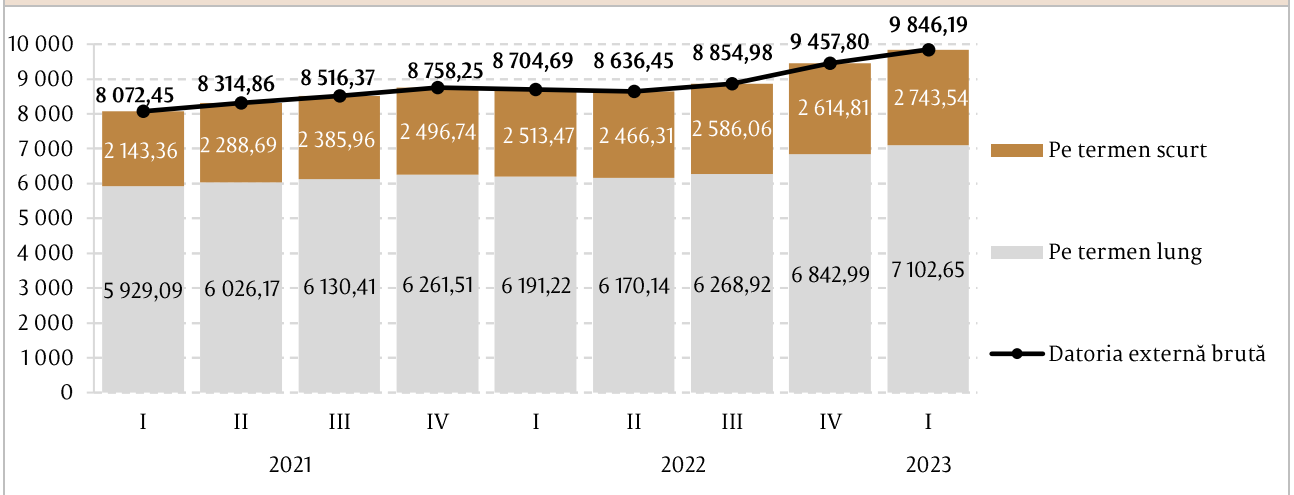
Diagrama 25. Datoria externă brută, la sfârșitul perioadei

Cea mai mare parte a soldului datoriei externe brute îi revine *datoriei pe termen lung* – 72,1 la sută, valoarea acesteia înregistrând o creștere față de finele anului 2022 (+3,8 la sută). *Datoria externă pe termen scurt* s-a majorat cu 4,9 la sută la 31.03.2023 și i-a revenit o pondere de 27,9 la sută din total (diagrama 26).

Pe parcursul trimestrului I 2023, datoria externă brută a crescut, drept urmare a majorării atât a datoriei pe termen lung, cât și a datoriei pe termen scurt.

Diagrama 26. Datoria externă brută, la sfârșitul perioadei, mil. USD

Analiza indicatorilor principali ai datoriei externe denotă o calitate constantă a finanțării externe avantajoase exprimate indirect prin *rata medie trimestrială implicită a dobânzii la datoria externă sub formă de împrumuturi și alocări de DST* (tabelul 14).

Scadența medie implicită a datoriei externe pe termen lung sub formă de împrumuturi este în creștere, ca urmare a începutului deservirii finanțărilor noi. Acest indicator este corelat cu evoluția ratei reînnoirii finanțării, care a fost înaltă pe parcursul a 9 luni anterioare, grație noilor finanțări, iar pe parcursul trimestrului I 2023 a înregistrat o scădere, ce confirmă creșterea rambursărilor creditelor atrase pe parcursul anului 2022, menținându-se concomitent, la un nivel înalt, ca rezultat a continuării procesului de atragere a finanțării externe.

Tabelul 14. Indicatorii principali aferenți datoriei externe (MBP6)

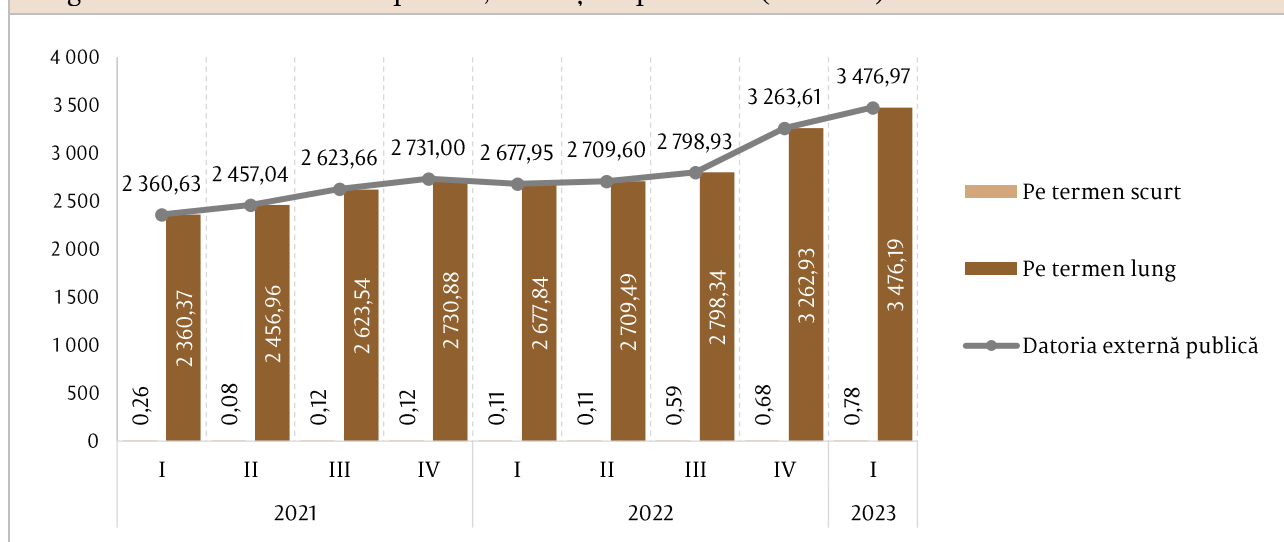
	31.03.2021	30.06.2021	30.09.2021	31.12.2021	31.03.2022	30.06.2022	30.09.2022	31.12.2022	31.03.2023	31.03.2023 / 31.12.2022	
	%										p.p.
Ponderea datoriei externe publice în DE brută	29,2	29,5	30,8	31,2	30,8	31,4	31,6	34,5	35,3	0,8	
Ponderea DE pe termen lung în DE brută	73,4	72,5	72,0	71,5	71,1	71,4	70,8	72,4	72,1	-0,3	
Ponderea creditorilor organizații internaționale și guverne străine în DE sub formă de împrumuturi și alocări de DST	47,7	48,6	50,8	51,8	51,6	52,0	53,3	56,3	57,4	1,1	
Rata medie trimestrială implicită a dobânzii la DE sub formă de împrumuturi și alocări de DST	0,4	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,5	0,1	
Rata reînnoirii finanțării (raportul dintre trageri noi și rambursări la împrumuturile pe termen lung)	109	125	169	170	78	220	301	292	201	-91	
	ani										p.p.
Scadența medie implicită a DE pe termen lung sub formă de împrumuturi (în câți ani va achitată datoria, dacă se vor păstra rambursările curente și nu vor fi trageri noi)	7,6	8,0	6,2	5,8	9,4	8,5	9,9	8,0	10,4	2,4	

1. Datoria externă publică

Datoria externă publică⁸ a crescut cu 6,5 la sută, comparativ cu finele anului 2022, și a reprezentat 35,3 la sută din totalul datoriei externe.

Partea preponderentă a soldului datoriei externe publice îi revine datoriei pe termen lung, care s-a majorat, pe parcursul trimestrului I 2023, cu 6,5 la sută (diagrama 27).

La 31.03.2023, datoria externă publică s-a majorat comparativ cu situația de la finele anului 2022, ca urmare a creșterii datoriei pe termen lung.

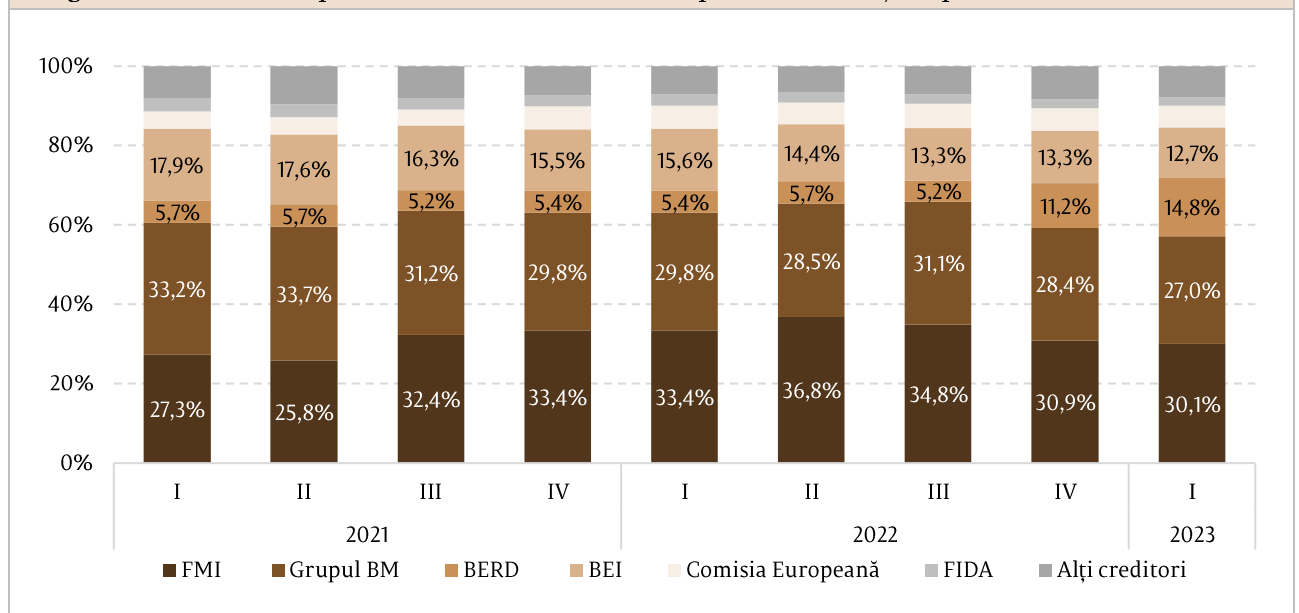
Diagrama 27. Datoria externă publică, la sfârșitul perioadei (mil. USD)

⁸ inclusiv tranșele la creditele ECF și EFF primite în mai 2022 de la FMI (reflectate conform Îndrumarului metodologic al FMI Statistica DE, 2014 <https://www.imf.org/external/np/sta/ed/ed.htm> para 2.26); datele publicate de Ministerul Finanțelor privind soldul datoriei de stat la situația din 30.06.2022 nu includ aceste sume, ele fiind reflectate în iulie 2022 (data intrării în vigoare a Legii nr. 7 din 21.01.2022 și Legii nr. 8 din 21.01.2022, care aproba atragerea de către Guvernul Republicii Moldova a împrumutului de stat extern din partea Fondului Monetar Internațional).

Conform situației din 31.03.2023, principalul creditor al statului este Fondul Monetar Internațional cu o pondere de 30,1 la sută din totalul datoriei publice (1 046,69 mil. USD), urmat de Grupul Băncii Mondiale cu 27,0 la sută sau 938,63 mil. USD (dintre care datoria față de Asociația Internațională pentru Dezvoltare a constituit 790,47 mil. USD, față de Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare – 148,16 mil. USD) și de Banca Europeană de Investiții cu 12,7 la sută (439,84 mil. USD), (diagrama 28, tabelul 16).

Fondul Monetar Internațional și Grupul Băncii Mondiale sunt principalii creditori externi ai sectorului public.

Diagrama 28. Structura pe creditori a datoriei externe publice, la sfârșitul perioadei

Serviciul datoriei externe publice a Republicii Moldova este prezentat în tabelul 15.

Tabelul 15. Serviciul datoriei externe publice

		2021				2022				2023
		I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
Serviciul datoriei externe publice (plăți efective în conformitate cu orarul)	mil. USD	68,81	41,71	64,20	40,37	43,95	42,09	39,15	51,59	39,61
Serviciul datoriei de stat externe (plăți efective în conformitate cu orarul)	mil. USD	55,29	27,11	48,87	29,53	35,34	30,23	34,00	42,40	27,29
Serviciul datoriei externe publice / export de bunuri și servicii	%	7,9	4,7	5,8	3,0	3,2	2,6	2,7	3,3	2,6
Serviciul datoriei de stat externe / export de bunuri și servicii	%	6,3	3,1	4,4	2,2	2,6	1,9	2,3	2,7	1,8

Cea mai mare parte a datoriei externe – 66,8 la sută, la situația din 31.03.2023, îi revine datoriei sub formă de împrumuturi și alocări de DST și titluri de angajamente, ceea ce constituie 6 580,86 mil USD (+4,0 la sută față de 31.12.2022), (tabelul 16).

Tabelul 16. Datoria externă sub formă de împrumuturi, alocări de DST și titluri de angajamente, pe creditori (mil. USD)

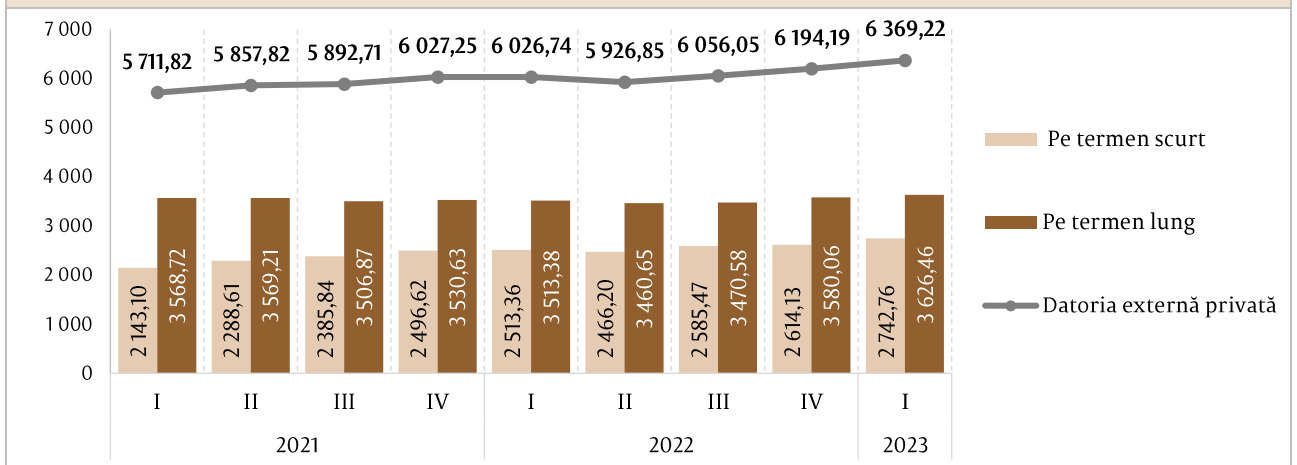
	31.03. 2021	30.06. 2021	30.09. 2021	31.12. 2021	31.03. 2022	30.06. 2022	30.09. 2022	31.12. 2022	31.03. 2023
Banca centrală	126,14	114,98	334,96	92,39	85,16	73,87	66,88	63,98	64,69
FMI	126,14	114,98	334,96	92,39	85,16	73,87	66,88	63,98	64,69
Datoria de stat directă	2 189,02	2 295,72	2 238,58	2 586,21	2 541,55	2 586,82	2 687,68	3 141,30	3 353,34
<i>Organisme internaționale</i>	<i>2 040,82</i>	<i>2 148,09</i>	<i>2 114,51</i>	<i>2 468,14</i>	<i>2 431,38</i>	<i>2 484,72</i>	<i>2 559,37</i>	<i>2 938,96</i>	<i>3 148,60</i>
FMI	519,17	519,61	514,79	819,57	810,02	923,33	908,49	943,68	982,00
AID	667,33	712,01	702,26	701,41	686,91	670,77	736,43	781,53	790,47
BERD	118,00	122,18	120,04	128,76	125,80	133,34	128,05	345,10	491,90
BEI	396,08	405,41	393,94	390,71	388,12	361,60	345,14	397,26	402,65
Comisia Europeană	105,59	107,14	104,94	158,53	155,79	147,26	169,99	186,16	190,41
BIRD	116,52	116,68	116,99	112,08	109,97	101,99	133,66	144,60	148,16
FIDA	75,35	78,06	78,21	76,70	76,25	72,75	71,23	72,72	74,06
BDCE	42,78	87,00	83,34	80,38	78,52	73,68	66,38	67,91	68,95
<i>Relații bilaterale</i>	<i>147,94</i>	<i>147,55</i>	<i>123,95</i>	<i>117,95</i>	<i>110,06</i>	<i>101,99</i>	<i>127,72</i>	<i>201,66</i>	<i>204,11</i>
Franța							14,57	79,78	81,60
Japonia	55,08	54,97	53,72	51,98	52,93	47,26	43,68	51,76	52,26
Polonia	0,51	0,52	0,51	0,49	0,48	0,46	19,85	21,73	22,22
Austria	21,91	21,31	20,66	19,18	18,66	16,81	15,36	15,99	16,16
Rusia	19,92	19,92	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,50	14,60
SUA	20,20	20,21	19,06	16,88	16,14	16,14	15,00	12,81	12,07
Germania	11,25	11,28	9,67	9,26	7,35	6,82	4,76	5,09	5,20
România	19,07	19,34	5,83	5,66					
<i>Altele</i>	<i>0,26</i>	<i>0,08</i>	<i>0,12</i>	<i>0,12</i>	<i>0,11</i>	<i>0,11</i>	<i>0,59</i>	<i>0,68</i>	<i>0,63</i>
Datoria UAT	12,84	13,94	18,68	20,37	19,70	20,05	17,98	31,55	31,67
<i>Organisme internaționale</i>	<i>12,84</i>	<i>13,94</i>	<i>18,68</i>	<i>20,37</i>	<i>19,70</i>	<i>20,05</i>	<i>17,98</i>	<i>31,55</i>	<i>31,67</i>
BEI	10,30	10,45	16,36	15,73	15,00	14,03	12,55	22,61	22,67
BERD	2,50	3,45	2,28	4,42	4,51	5,85	5,27	8,56	8,64
NEFCO	0,04	0,04	0,04	0,22	0,19	0,17	0,16	0,38	0,36
Datoria corporațiilor publice	32,63	32,40	31,44	32,03	31,54	28,86	26,39	26,78	27,12
<i>Organisme internaționale</i>	<i>31,32</i>	<i>31,12</i>	<i>30,37</i>	<i>31,15</i>	<i>30,86</i>	<i>28,38</i>	<i>26,11</i>	<i>26,64</i>	<i>27,12</i>
BEI	16,92	16,85	16,51	15,72	15,45	14,32	13,23	14,20	14,52
BERD	14,40	14,27	13,86	15,43	15,41	14,06	12,88	12,44	12,60
<i>Alți creditori</i>	<i>1,31</i>	<i>1,28</i>	<i>1,07</i>	<i>0,88</i>	<i>0,68</i>	<i>0,48</i>	<i>0,28</i>	<i>0,14</i>	
Datoria privată negarantată de stat	3 028,52	3 040,43	2 974,56	2 975,01	2 953,08	2 959,77	2 894,84	3 061,61	3 104,04
<i>Organisme internaționale</i>	<i>212,20</i>	<i>218,82</i>	<i>219,33</i>	<i>224,31</i>	<i>229,44</i>	<i>225,64</i>	<i>236,73</i>	<i>296,89</i>	<i>301,65</i>
<i>Alți creditori</i>	<i>2 816,32</i>	<i>2 821,61</i>	<i>2 755,23</i>	<i>2 750,70</i>	<i>2 723,64</i>	<i>2 734,13</i>	<i>2 658,11</i>	<i>2 764,72</i>	<i>2 802,39</i>
TOTAL	3 028,52	3 040,43	5 598,22	5 706,01	5 631,03	5 669,37	5 693,77	6 325,22	6 580,86

2. Datoria externă privată

Datoria externă privată a constituit 64,7 la sută din totalul datoriei externe și s-a cifrat la 6 369,22 mil. USD, majorându-se față de 31.12.2022 cu 2,8 la sută. Conform structurii pe scadențe a datoriei externe private, cea mai mare pondere (56,9 la sută) îi revine *datoriei pe termen lung*, care a crescut cu 1,3 la sută față de finele anului 2022, iar *datoria pe termen scurt* s-a majorat cu 4,9 la sută (diagrama 29).

La 31.03.2023, *datoria externă privată* a crescut comparativ cu situația de la finele anului 2022, ca urmare a majorării datoriei atât pe termen scurt, cât și pe termen lung.

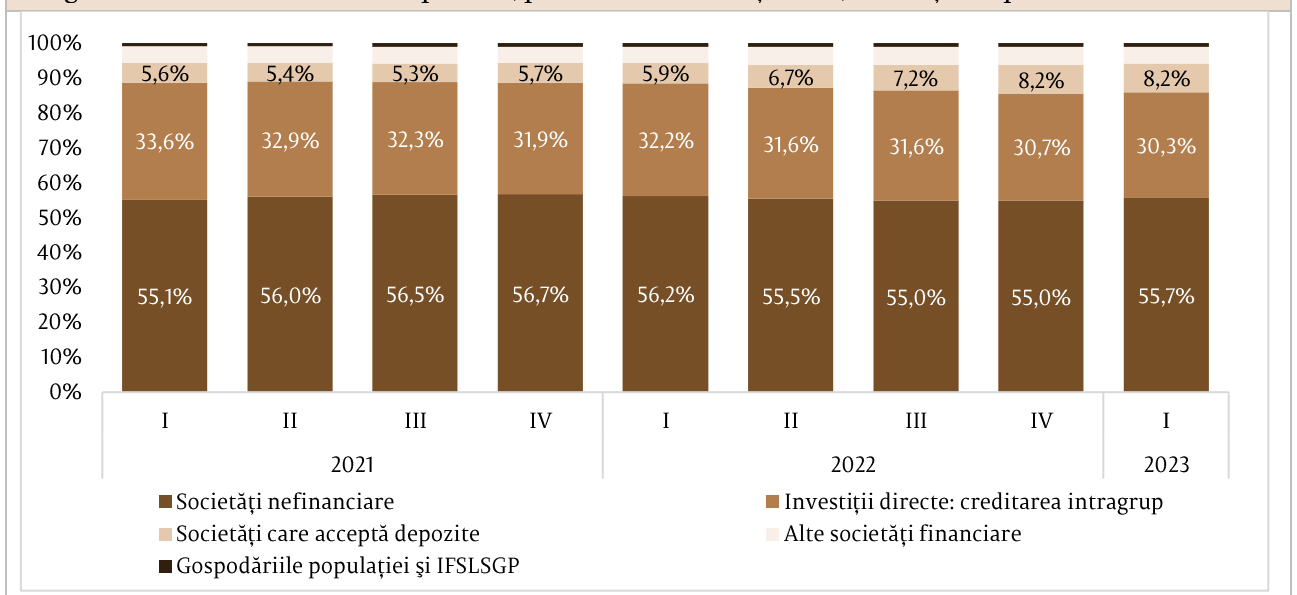
Diagrama 29. Datoria externă privată, la sfârșitul perioadei (mil. USD)

În *datoria externă privată* pe sectoare instituționale, ponderea majoră de 55,7 la sută a revenit societăților nefinanciare (diagrama 30). Creditarea intragrup din cadrul investițiilor directe a avut o pondere de 30,3 la sută din totalul datoriei externe private, societățile care acceptă depozite – 8,2 la sută, alte societăți financiare – 4,8 la sută, iar gospodăriilor populației le-a revenit o pondere de 1,0 la sută.

Societățile nefinanciare și-au menținut ponderea majoră în datoria externă privată.

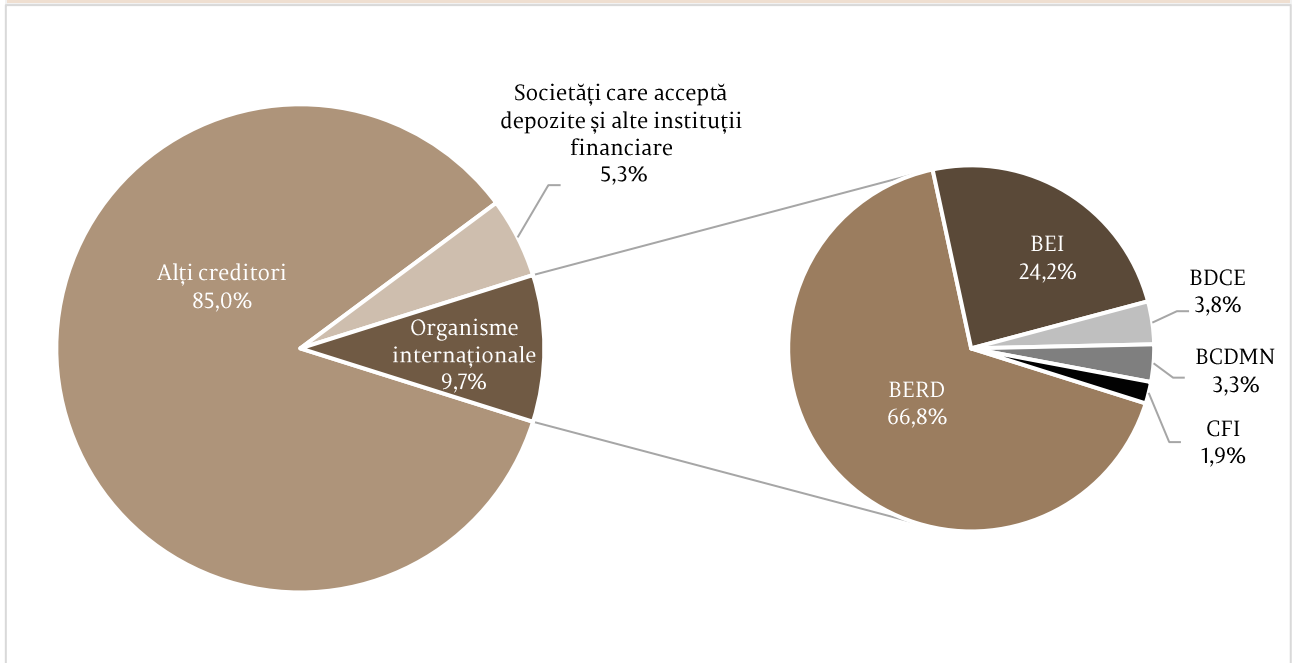
Diagrama 30. Structura datoriei private, pe sectoare instituționale, la sfârșit de perioadă

Structura principalilor creditori ai sectorului privat este prezentată în diagrama 31. Conform situației de la 31.03.2023, 9,7 la sută din totalul datoriei private a revenit organizațiilor internaționale, iar altor creditori, atât bănci, cât și societăți nefinanciare - 90,3 la sută din total. Principalul creditor al sectorului privat din cadrul organizațiilor internaționale a fost BERD, cu 66,8 la sută, urmat de BEI, cu 24,2 la sută din datoria privată.

Ponderea majoră în totalul datoriei private a revenit altor creditori, reprezentați de bănci și societăți nefinanciare

Diagrama 31. Structura pe creditori a datoriei private

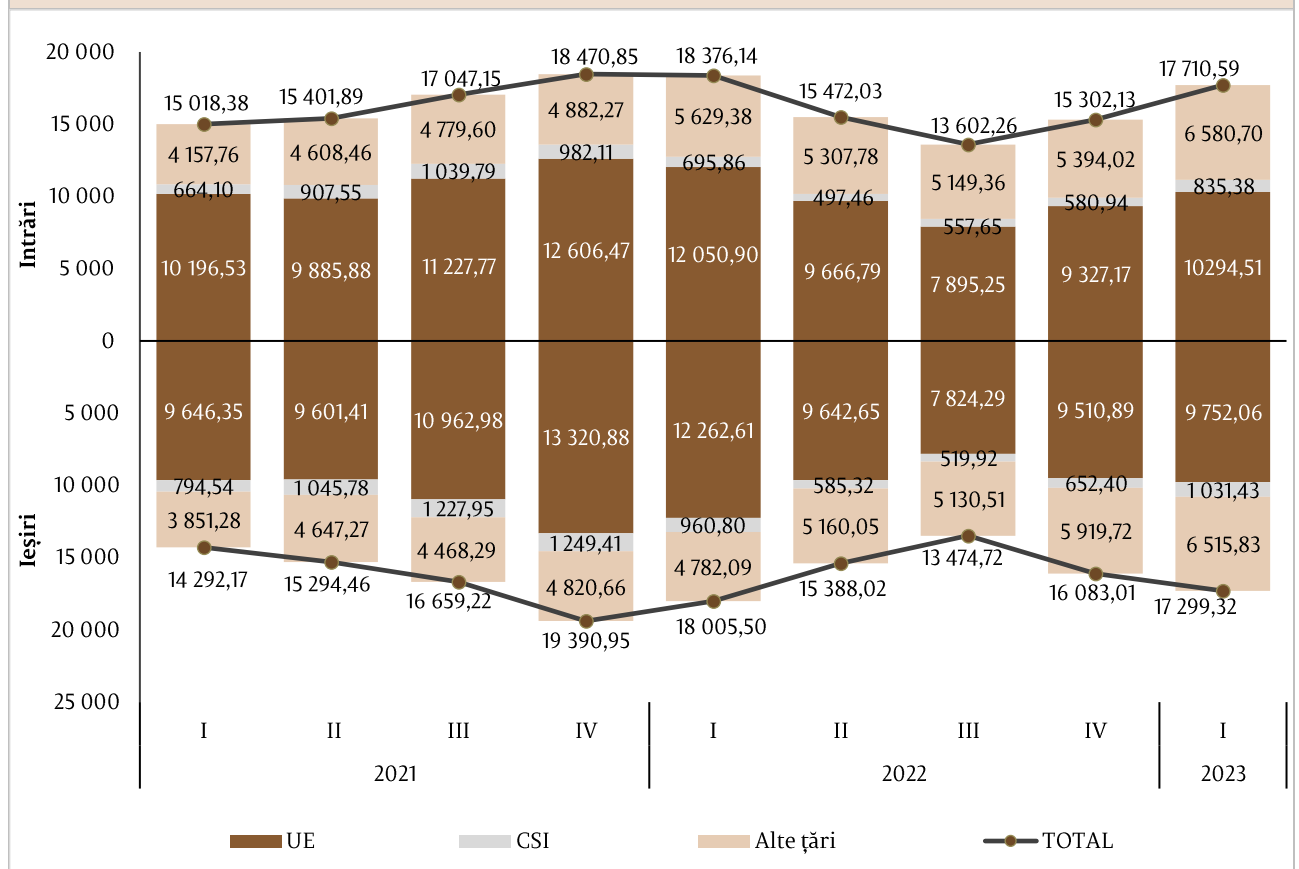
IV. Statistica operațiunilor bancare internaționale

Statistica tranzacțiilor bancare internaționale reflectă micșorarea, în trimestrul I 2023, a volumului operațiunilor internaționale efectuate prin intermediul sistemului bancar național, cu 3,6 la sută la încasări și cu 3,9 la sută la plăți, comparativ cu trimestrul I 2022.

Volumul operațiunilor de încasări și plăți cu UE s-a micșorat cu 14,6 la sută la intrări și cu 20,5 la sută la ieșiri; cu țările CSI – în creștere cu 20,1 la sută la intrări și cu 7,4 la sută la ieșiri; cu *alte țări* s-a majorat cu 16,9 la sută la intrări și cu 36,3 la sută la ieșiri (diagrama 32).

În trimestrul I 2023, volumul tranzacțiilor bancare internaționale s-a diminuat din cauza scăderii valorii tranzacțiilor cu UE, iar cu alte țări și CSI volumul acestora s-a majorat.

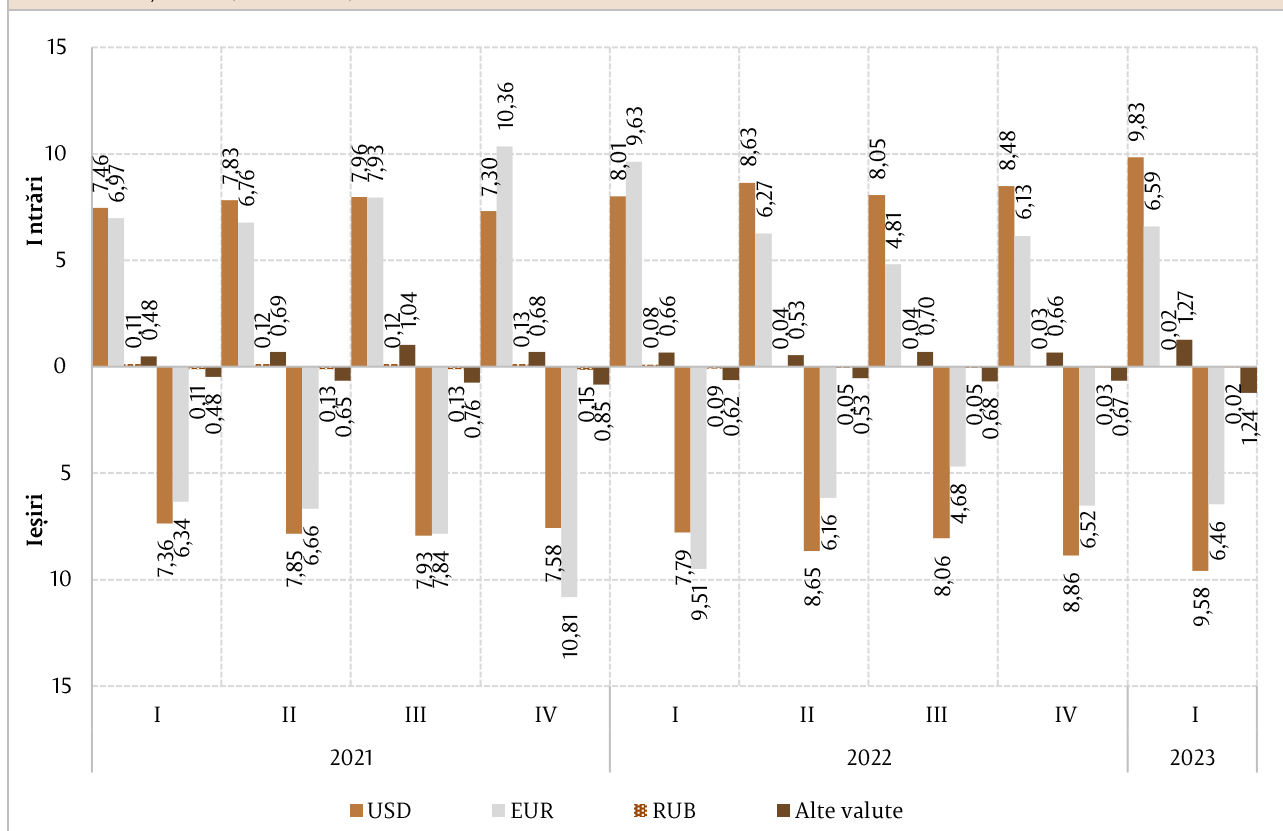
Diagrama 32. Fluxurile financiare internaționale agregate înregistrate în sistemul bancar național (mil. USD)

Structura valutară a tranzacțiilor denotă prevalența celor în dolari SUA (55,5 la sută din totalul încasărilor și 55,4 la sută din totalul plăților), ponderea lor majorându-se față de trimestrul I 2022 cu 11,9 p.p. la intrări și cu 12,1 p.p. la ieșiri (diagrama 33). Tranzacțiile bancare în euro au avut o pondere de 37,2 la sută din totalul intrărilor și 37,3 la sută din totalul ieșirilor, în descreștere cu 15,2 p.p. la intrări și cu 15,5 p.p. la ieșiri.

În sistemul bancar au prevalat fluxurile financiare internaționale în dolari SUA, atât la intrări, cât și la ieșiri.

Diagrama 33. Structura valutară a fluxurilor financiare internaționale înregistrate în sistemul bancar național (mld. USD)

Persoanelor fizice din Republica Moldova, le-au fost transferate din străinătate, prin intermediul băncilor licențiate, mijloace bănești în valoare de 437,20 mil. USD⁹ (tabelul 17), în creștere cu 17,3 la sută comparativ cu trimestrul I 2022, dintre care prin intermediul sistemelor de remitere de bani – 343,26 mil. USD, în bază brută.

Din punctul de vedere al provenienței geografice a transferurilor în favoarea persoanelor fizice, cele din țările UE au fost în creștere cu 16,3 la sută, comparativ cu trimestrul I 2022, și au înregistrat o pondere de 52,5 la sută. Transferurile din țările CSI s-au majorat cu 120,8 la sută, comparativ cu trimestrul I 2022, revenindu-le o pondere de 15,6 la sută. Transferurile din alte țări au constituit 31,9 la sută din totalul transferurilor în favoarea persoanelor fizice, micșorându-se cu 3,6 la sută, comparativ cu trimestrul I 2022.

Analiza transferurilor pe țări reflectă menținerea unui top constant după valoarea intrărilor, lider fiind Israel, urmat de Rusia, Italia, Germania, Franța. Cea mai mare creștere este la Rusia (+2,4 ori), care însă în trimestrul I 2023 manifestă o tendință de micșorare bruscă față de media ultimilor 9 luni, urmată de Italia (+24,5 la sută), Franța (+23,7 la sută), România (+20,6 la sută) și Germania (+13,6 la sută), toate în creștere stabilă pe durata ultimilor ani.

⁹ Totalurile includ atât transferurile internaționale prin intermediul sistemelor de remitere de bani (SRB), cât și alte transferuri bancare internaționale în favoarea persoanelor fizice (cu excepția transferurilor aferente activităților antreprenoriale și a celor cu caracter investițional). În totaluri sunt incluse și transferurile bancare interne de la nerezidenți (reprezentanțele organizațiilor internaționale sau ale agenților economici străini, ambasade, consulate, reprezentanțe guvernamentale) către persoane fizice rezidente.

Tabelul 17. Structura geografică a transferurilor brute de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice

	2021				2022				2023	2023 I /	
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	2022 I	
	mil. USD										%
Total	395,51	460,71	439,42	438,68	372,80	482,58	510,98	485,04	437,20	117,3	
UE	195,71	233,31	220,57	221,57	197,12	222,57	214,32	222,73	229,32	116,3	
CSI	46,41	54,80	55,46	51,29	30,99	110,24	145,29	115,68	68,42	220,8	
Alte țări	153,39	172,60	163,39	165,82	144,69	149,77	151,37	146,63	139,46	96,4	
Israel	71,38	74,11	68,62	71,71	64,44	64,62	64,78	64,63	66,84	103,7	
Rusia	42,21	50,29	50,47	46,04	27,85	107,47	141,79	112,40	65,87	236,5	
Italia	56,64	59,18	55,53	52,93	47,97	49,73	48,57	49,35	59,70	124,5	
Germania	42,81	54,18	52,70	54,30	47,95	55,72	56,84	57,97	54,49	113,6	
Franța	31,63	39,71	35,12	37,88	33,45	38,64	33,23	37,00	41,37	123,7	
SUA	30,93	36,67	38,84	40,12	37,06	38,14	40,29	38,87	32,86	88,7	
Marea Britanie	34,56	43,50	37,62	34,25	25,71	27,45	24,18	21,24	19,37	75,3	
Irlanda	13,09	16,80	14,60	13,45	11,72	12,09	11,62	11,41	12,71	108,4	
România	7,05	8,83	8,78	9,16	8,74	9,65	10,45	11,50	10,54	120,6	
Belgia	5,91	7,92	6,32	7,86	6,96	8,64	6,92	8,69	8,01	115,1	
Spania	5,72	6,95	6,33	6,46	6,08	6,32	5,82	6,08	6,18	101,6	
Cehia	6,40	7,94	7,45	6,95	5,91	6,70	6,70	6,33	5,51	93,2	
Portugalia	5,46	6,33	6,73	6,28	5,65	5,82	5,85	5,80	5,10	90,3	
Turcia	3,79	3,88	3,94	3,74	3,51	3,66	4,18	4,50	4,55	129,6	
Polonia	3,98	4,46	4,76	4,48	3,83	4,68	4,74	4,66	4,16	108,6	
Canada	2,11	2,74	2,82	3,24	2,87	2,58	3,08	2,73	2,50	87,1	
Cipru	1,64	1,94	2,10	1,99	1,62	2,33	2,25	2,51	2,12	130,9	
Emiratele Arabe	1,34	1,61	1,56	1,42	1,57	1,68	2,03	2,44	2,04	129,9	
Grecia	1,54	1,88	1,93	1,89	1,52	2,01	2,01	2,09	1,75	115,1	
Kazahstan	0,51	0,54	0,74	1,01	0,50	0,55	0,66	0,99	0,79	158,0	
Ucraina	2,53	2,67	2,94	2,85	1,55	0,49	0,53	0,64	0,40	25,8	

Seriile de timp pot fi accesate în Baza de date interactivă:

Balanța de plăți (MBP6) în prezentare standard:

<http://bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP17.xhtml>

Balanța de plăți (MBP6) în prezentare desfășurată:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP16.xhtml>

Balanța de plăți (MBP6) în prezentare analitică:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP22.xhtml>

Raportul integrat al poziției investiționale internaționale (MBP6):

<http://bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP20.xhtml>

Poziția investițională internațională (MBP6) în prezentare standard:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP23.xhtml>

Poziția investițională internațională (MBP6) în prezentare analitică, pe scadențe:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP25.xhtml>

Poziția investițională internațională (MBP6) în prezentare analitică, pe instrumente:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP26.xhtml>

Poziția investițională internațională (MBP6) în prezentare analitică, pe sectoare:

<https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP27.xhtml>

Datoria externă brută (MBP6): <http://bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP18.xhtml>

Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice (în bază netă): <https://www.bnm.md/bdi/pages/reports/dbp/DBP4.xhtml>